

تروپہ می

تربیتی

د

زیرین انخوڑ

دلسند و کیسوج

۱۳۶۹

د وفامشر:

پروفیسر عبدالرسول امین

- * تروینج
- * زیرین انجوس
- * د ازاد افغانستان د لیکوالو ټولنې له خپرونو څخه
- * زیر ټوکه
- * خطاط : نورالحبيب نثار
- * گڼه: (۵۰)
- * د ۱۳۶۹ ش ، عقرب
- * د ۱۹۹۰ ع ، اکتوبر
- * مطبعة: تاپ پرنټرز ، پېښور

په دې مجموعه کښې :

- د سړيزې پرځای

- ستړي کامونه

- نخښه

- وطن

- تروېزې

- زړه کلا

- کوچنی غازي

- ورکه سندره

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

د سړيزې پرځای :

”تروېمې“ زما د لنډو کيسو درېيمه مجموعه ده چې دا دی تاسو ادب دوسته ، دوستانو ته يې وړاندې کوم . له دې پخوا زما د لنډو کيسو لومړۍ مجموعه د ”داسرونه ، دارسمونه“ په نوم چاپ شوې ده ، چې شپاړس لنډې کيسې په کښې راغلې دي . زما د لنډو کيسو دويمه چاپي مجموعه ”شاري کوڅې“ نومېږي او پخلس لنډې کيسې په کښې خپرې شوې دي .

”تروېمې“ زما د اوو (۷) لنډو کيسو يوه کوچنۍ شان مجموعه ده چې دا دی د هجرت په سيمه کښې يې د خپرېدلو وياړ را په برخه کېږي .

”تروېمې“ او د ”تروېمې“ يو لړ نورې کيسې د سوره وشت په تراښديو کښې ، د بد مرغۍ ، ماتم او مرگ د ځېنو اېخونو

ویرلرې انگاز ده ، چې تاسو به یې د څو لنډو کیسو په نوم
ولولئ .

دا راته ښه ښکاره نه شوه چې په خپله اوږده مقدمه
مورستري کړم او د خپلو کیسو په باب خبرې درسم وکړم .
کیسې خپله خبرې کوي ، خپله باید یوڅه وایي . دا چې
څنگه یې وایي ، په دې باب هم زه څه نه شم ویلی ، تاسو
به یې خپله ولولئ او څنگه خو به د کیسو په باب هم یو
مجموعي تأثر درسم پیدا شي .

زه به خوشحاله وم که مې د خپلو دغو څو لنډو کیسو
د لیکلو هغه انگېزې ، داستاني انگېزې کړې وي ، چې پر مایې
دا کیسې لیکلې دي او تاسو ته یې دا کیسې درلو وي .

په مینه

زېږېدلی انځور

۱۳۶۹ ، ۸ ، ۹

ستري ڪامونہ

موبز د پړ سترې شوي او وېزي شوي وو . نور نو موبز
 د لوېزې توان نه لاس . د زياتو گرځېدلو او لټون توان هم نه و
 راته پاتې . د سهار له څلور بجو مو په گرځېدلو او لټون پېل
 کړې و . درې ټوپکې او پټکي او څه نور سامان موشا او اوېز و ته
 پرته وو . دا شيان مو تل له ځانه سره گرځول . هسې خواوېس
 موبز له دغو ټولو شيانو سره عادت کړې و خو نن زموږ سترېا
 څه بل ډول وه . نن موبز د جنگ د تاوده ډگر پر ځای هملته د
 ښار په يو لېرې شان کوټ کېنې گرځېدلو . لټون مو کولو . يو
 څه مولټول ، نه ، دېر څه مولټول ، هر څه مو چې پېدا کولی
 شول ، له انسانانو نيولې تر نورو شيانو . نن يې د جنگ پر ځای
 لټون موبز ته راسپارلی و . دغه برخه زموږ د درې تنو په وېش کېنې

رسېدلې وه . یوزۀ او دوه تنه زما عسکر . رښتیا زۀ صاحب منصب
 یم ، لومړی برید من یم . دوه تنه عسکر مې یو جبار نومېده
 چې نرمې او وچ کله و خور د زېږتیا به یې څۀ درته ولیم ! دویم
 یې شانور نومېده خور د ورو په خپل نوم نه و مشهور لکه په
 "پرسو" . نور و عسکرو به د ملندو له پاره "پرسو" باله . زما
 له لومړي سرتېري څخه یې سرچپه خویونه لرل . ناوخته به له
 خوبه راویښېده . زر به ساتري کېده ، زر به ویزی کېده
 چاغومې شانتۀ و . لکه تل چې یې په هدوکو در وې . خو
 د ښۀ سرتیوب یې نو حد نه و . ډېر زړۀ سواندی و . د جنگ
 مزۀ یې هم له هدی کېله نه وه . تاسو ته خو معلومه ده چې
 داسې زړۀ سواندي او مهربانه کسان ښۀ جنگ نه شی کولی
 اصلاً جنگ نه شی کولی او که زما پر زړۀ ولې نو داسې کسان
 به مې هېڅکله جگړې ته نه لېږل . زړۀ سوی او جنگ ، مینه
 او جنگ ، مهرباني او جنگ دا ډېر سره لېږي څیزونه دي . شانور
 هداسې و . زۀ خپله نه د جبار په څېر وم او نه د شانور
 په ډول . یوڅۀ د یوۀ په شان وم او یوڅۀ د بل په څېر . نیم
 جبار وم او نیم شانور . جبار که به دودۍ وخورله او که
 نه ، خو توپک یې ښۀ په مزۀ چلولو او شانور که به دودۍ
 نه وه خوړلې نو بیا خویې یو نارت هم لاس نه ورتۀ او
 که کېده به یې ډکه شوم ، بیا خوبه په سختۍ له ځایه
 پورته کېدای شو . ما به کله کله فکر وکړ چې کېدای شی

دی دارن وی ، خو دومره دارن هم نه و . یوڅه به دارن و
 او یوڅه به تنبل ، زه خپله هم کله کله دارېږم . خوتر اوسه
 پورې ما څوک پر ځان نه دی پوه کړی ، یا څوک نه دی راباندې
 پوه شوی او یا خو بنایي زه داسې فکر کوم چې گوندې څوک نه
 راباندې پوهېږي ، یا به ټول خلک همداسې وی . ډېر زه ویر کسان
 هم کله کله دارېږي .

موږ دومره لټون زیات ساتري کړلو . غرمه هم تېره شوی وه
 خو موږ د څه شي څکه لانه وه کړې . عسکري درانده بوتان لکه چې
 نور هم درانده شوی وی . موږ اوس دومره گرځېدلی وو چې
 قدم به مو اخیست لکه چې څوک مو په درندو موزو پورې
 نښتی وی . داسې به درندې شوې چې زموږ قدم اخیستل
 به له لا زیاتو ستونزو سره مخامخ شو . ما خو به فکر
 وکړ چې گوندې څو تنه مې په مونږو پورې څوړند دی او
 یا خو د زمکې مقناطیس څو برابره ځواکمن شوی دی . موږ اوس
 وېجاړ کورونه لټول . د ښار زیاتره کورونه وېجاړ شوي وو .
 موږ باید له دغو وېجاړو هم یوڅه بود کړي وای ، خو اوس
 موږ دومره ساتري شوي او وېري شوي وو چې د نور لټون
 ځواک نه و را کښې پاتې .

موږ یې له دې هم په ټوله سرخ کښې په دغو وېجاړو
 کښې څه پېدا نه کړی شول ، او که نور هېڅ مونه وای پېدا
 کړي خو یوازې د خوراک له پاره مو یوڅه موندلې وای ، بیا

هم غټه خبره وه . خو کور ونه د خوراک له څيزونو داسې خالي شوي
وو ، لکه هرڅه چې دې په جبار و راټول کړي وي . موږ زيات ستړي
شو . په يوه ويجاړ کښې ما خپلو عسکرو ته امر وکړ چې لږه دمه
وکړو . موږ لږه شيبه کېناستلو . جبار په قهرېدلي غږ وويل :
- هېڅ نشته ، ټول خلک له دې ځايه وتلي دي .

شانور له ځانه سره وغوړېد :

- چې خلک نه وي نو په داسې ځايو کښې زموږ گرځېدل
څه ضرور ؟

زه چې وم خو جبار بيا خپل اوانر لومې کړ :

- هرڅه ويجاړ دي ، هرڅه ويجاړ شوي

شانور بيا له ځانه سره وغوړېد :

- کله چې د چاپه لاس کښې ټوپکونه وي ، هرڅه ويجاړېږي

اخر دا ټوپکونه پرته له ويجاړتيا څه کولی شي ؟

خپل ټوپک ته يې بد بد وکتل . بيا يې زما او د جبار ټوپکونو ته هم

يو کرکجن نظر واچاوه او بيا هم وغوړېد :

- چې دا به چا جوړ کړي وي ؟!

خپلې لاسې يې توکړې او ټوپکونو ته يې بيا د کرکې يو نظر

وکړ . دا ځل يې غږ له غوړېدلو څخه يوڅه منسجم او لومې شو :

- زه ډېر پخول کلونه دلته راغلی وم . دلته پخول هرڅه بل

ډول وو . پخول دلته هرڅه تک شنه او ښايسته وو

جبار ته يې وروکتل او خبره يې اوږده کړه :

— عجیبه سیمه ده ، عجب خلک یې وو ، خو ... زموږ

له لاسه ... هدا زموږ له لاسه ...

خدای زده په زړه کښې یې څه ورتهېر شول ، لنډه شیبه یې

ځنډ وکړ . دا ځل یې بېرته د خبرو عادي حالت ورک شو او بیا
له ځانه سره وغورځېد :

— اخر دا ولې ... دا ولې ؟

بیا یې لارې توکړې غومبري یې سره شول . ما

هېڅکله هم شانور په داسې حالت کښې نه ولېدلی .

لږه شیبه موږ ټول چپ وو . د شانور مخ دا ځل ماته
راواوښت :

— ضابط صاحب ! قیامت به هدا سې وي نو ؟

ما هېڅ هم ونه ویل . هغه بیا ماته مخ راواړاؤ :

— ضابط صاحب ! تا پخوا دا ځای نه ولېدلی ، جبار به

هم نه ولېدلی ، خو د خدای راستي ده چې که دې لېدلی وای نو
پرې مین شوی به وای ، زه همدلته د یوې نژدې سیمې یم .

زما پر شونډو یوه ترخه موسکا خپره شوه :

— لېدلی مې و ، خو څو ځله مې لېدلی و . دېرې شپې مې

په کښې تېرې کړې دي . دلته مې د یوه خپلوان کور و . ما

به هر ژمی همدلته تېراوه ، خپلوان څه ؟ د خپل ماما

کور مې و .

جبار زموږ په خبرو کښې راولوېد :

- شانور داسې خيال کوي چې کوندي يوازې ده لېدلی و...

شانور بيا له ځانه سره وغوړېد :

- پخوا دلته عجيبه ښايست و . هرڅه ښايسته وو

دا اوس چې لا څه قيامت رانازل شوی دی

خدای خبر چې شانور به نورې څه خبرې کړې وي ، خو
ما د هغه پاڅي خبرې وانه وړېدې . زما ذهن ډېرو پخوا
کلونو ته لاړ . هغو ژمو ته چې ما دلته تېر کړي وو . زما
ښه ياد شي چې زما ماما همدلته اوسېده . د هغه له زوی
سره به ټول ژمي يوځای وم . يو بايسکل مولولو . دوه تني
به په ټول ښار کښې په هماغه بايسکل گرځېدلو . عجيبه وخت
و . څه نارنجان ، څه ډول مېوې ، څه چپلی کبابونه ، څه
باغونه ، څه ښايسته ژمي ! هرڅه بل ډول وو ، د هغو
شيانو هېڅ نخښه اوس نه وه پاتې . جمدړ هم نه و پاتې .
جمدړ هماغه زما همزوی و ، زما د ماما زوی و . هغوی
اوس له دې ځايه تللي وو ، کله يې کړې وو . ښکته ته تللي
وو . چا به لا په کښې ويل چې جمدړ اوس اخوا ته ښه غټ
سړی دی .

ما ته جمدړ راياد شو . د هغه مستانه خوږونه راياد
شول . هغه زه هم له ځانه سره مست کړی وم . زه او
هغه به تل سره يوځای وو . زه به په ژمي کښې ډېرې
شيې دلته وم او هغه به په اوږي کښې ډېرې شيې هلته

راته . خو اوس جدر هم نه و ، دلته هېڅوک نه وو پاتې
 دلته هرڅه وړان شوي وو ، زما په زمه کښې راوگرځېدل :
 - کاشکې ، هرڅه لکه د پخوا په څېر وي ... کاشکې اوس
 هم د پخوا په څېر بڼا يست وي ، مينه وي ... هرڅه
 شنه وي ... خلک وي ، گڼه گوښه وي
 زما سوچونه نور هم پسې اوښدېدل ، خو جبار راغې
 کړې :

- ضابط صاحب ! ترڅو به دلته ناست يو ؟
 زما ځان ته فکر شو . له ځايه راپورته شوم ، خودېر
 په سختۍ راجک شوم ، لکه چا چې په زمکې پورې تړلی وم .
 هغوی هم دېر په سختۍ له ځايه راپورته شول . له دومره
 دمې سره سره لا په موږ کښې د تگ توان نه و پېدا شوی .
 په سختۍ په لاس روان شولو . موږ لا يوڅو قدمونه
 نه وو پورته کړي چې جبار غږ کړ :
 - چرکه ... چرکه

موږ ټول پر ځای ودرېدلو . رښتيا هم يو چرکه په
 کنډواله کښې يوې او بلې خواته سرگردانه گرځېدله . زه په
 تعجب کښې شوم چې اخر دلته دا چرکه له کومه پاتې ده ؟
 دلته څه کوي ؟ دلته خو هېڅوک هم نشته . موږ زيات
 وږي وو . د چرکې راپېدا کېدل نهوږي له پاسه د گېډې دمړلو
 يو امېد هم و . شانور غږ کړ :

- خامخا به له کوم چا پاتې شوې وي ، يا به له کوم بل ځايه

راوړکې شوې وي .

جبار وويل :

- هرڅنگه چې وي خور د خوراک له پارو يوڅه راپېدا شول .

زما په زړه کښې بيا هم تېر شول :

- دا به له چا پاتې شوې وي ؟!

چرکه سرگردانه گرځېدله او پرله پسې غبرونه يې کول :

- کوټ ... کوټ ... کوټ ...

شانور غبرکي :

- کوړکه چرکه ده ، کوړکه ده

جبار وويل :

- په کوړکه موړکه پسې يې مه گرځه ، خور اينول يې

په کار دي .

دواړه زما امر ته منتظر پاتې شول . ما ورغبرکي :

- راوړي نيسي !

دواړو له خپلو ټوپکونو سره يوځای په چرکه پسې

منډې پېل کړې . اوس له دوی سره د منډې عجيبه توان پېدا

شوی و . چرکې له هغوی څخه د ساتړيا پخوانی احساس هېر

کړی و . زه هم په دوی پسې کرار کرار ودرول شوم . چرکه

لاس ته نه ورتلله . يوې او بلې خوا ته يې منډې وهلې . اخر

يوه کور ته ننوتله . شا او خوا ته نور کورونه ويجاړ وو

خوهغه کور، روغ پاتې شوی و . چرکه همدغه روغ کور ته
ورننوتله . زه یوڅه شکي شانته شوم . د ټوپک لټې مې وول
او خپله پښه مې یوڅه تېزه کړله . هغوی لا په چرکه پسې
هماغسې منډې وهلې . زما په زړه کښې بیا تېر شول :

- چې دا به له چا پاتې شوې وي !

خو دا ځل مې په زړه کښې څه شک هم ورسره تېر
شو :

- دا به دلته څه کوی ؟ یوازې یو ژوندی څیز . یوازې
یوه ژوندی چرکه ! ؟

او خپله پښه مې نور هم تېزه کړله . زه هم د کور
په بېرته پاتې شوې دروازو ورننوتم . دروازې ټولې بېرته
وې . یا د کورونو دروازې پټې وې او یا خو بېرته پرې وې . چرکې
هماغسې سرگردانې منډې وهلې . جبار او شانور هم سوکند
ورته کړي و چې رانیسي به یې . زه هم ورو ورو په هغوی پسې
روان وم . زما درانده بوتیان نور هم پسې درنېدل . لکه چې هو
شيبه یو بل څوک هم وروپورې نښلي . لکه چې د دې کورونو
ټول پرېښودنکي زما په درنو بوتیانو پورې نښتي وي او
ما کام اخیستو ته نه پرېږدي . خو هغوی لا هماغسې منډې
وهلې . کورکې چرکې هم هماغسې منډې وهلې . چرکې هم
عجيبه توان پیدا کړي و . د رانیولو او حالولو له دار څخه
څه داسې عجيبه توان هم پیدا کېدای شي . توان ، تل د

یوڅه له امله راپېدا کېږي . یوې انگېزې ته ضرورت لري ، یوڅه
 یوچا ته د یوڅه توان ورکوي ، توان زیاتېدلی هم شي ، په هاغې
 انگېزې پورې اړه لري ، که انگېزه لویه وي ، توان هم لوی وي .
 ما په دې وخت کېنې یوځل بیا د غوکوډونو ته وکتل چې زیاته
 یې په کنډوالو بدل شوي وو ، هغوی چې دا کورونه یې پرېښي
 وو ، د یوڅه توان له مخې یې دا کار کړی و ، یا یوڅه توان د
 کورونو پرېښودلو ته اړ کړي وو ، توان همداسې راپېدا کېږي
 توان په همدغو وسیلو راپېدا کېدی شي . چرکې هاغسې منډې
 وهلې ، نور یې نو جبار او شانور هم سترې کړي وو . ما
 که منډې نه وهلې ، خو ستریا مې له هغوی هم زیاته
 وه . چرکه یوڅه دهلېز ته ننوتله ، موږ هم دهلېز ته
 ورغلو . له دهلېز څخه یې کوټې ته منډه کړله ، د کوټې
 دروازو هم بېرته وه . موږ هم کوټې ته ورننوتلو او اوس
 څنگه کوټې ته ورننوتلو نو ټول د کوټې په دروازو کېنې ودرېدل .
 لکه له ټولو څخه چې ساوې وتلې وي . په پښو کېنې مو د
 بل قدم د اخیستلو توان نه و پاتې . توان راڅخه اخیستل شوی
 و . توان داسې هم اخیستل کېدای شي . د کوټې په منځ
 کېنې یو بودا شان سړی او یو پخه شان بنځه پراته وو . د
 بنځې د سر لاندې د سړي لاس اېښودل شوی و . همداسې
 غږېدلي پراته وو . مرغه وو . دواړه مرغه وو . شانور وروپانډې
 شو . هغوی یې وڅوڅول . هېڅ زخم یې نه لاس . جبار دهلېز

ته ووت . راغب يي کړ :

- دوه ماشومان دلته پراته دي !

دهغه غږ زمونږ په غوږونو کښې انگازې جوړې کړې .
په ځان پوه نه شو ، خو بيا له کوټې وتلي وو . د بلې کوټې
په درشايي کښې جبار ولاړ وو . موږ ته يې لاس پرېښودله .
موږ ولېدل چې هغوی هم د کوټې په منځ کښې غږېدلي پراته
دي . دوله يوله بل سره نژدې پراته وو . شانور وروړاندې
شو . هغوی هم کوم زخم نه لاس . شانور موږ ته وکتل
او له ځانه سره وغوړېد :

- آ... دا ولې

او موږ ټولو خپلو درنو عسکري بوټانو ته بد بد وکتل .
د کورکې چرکې اواز بيا ولورېدل شو :

- کوټ ... کوټ ... کوټ

موږ له دهليزه هم بېرته راوتلو . يوځل مو يو بل
ته بد بد سره وکتل . هېڅ خبره مو له خولې څخه نه وتله
ځان بندې راته ښکاره کېده ، لکه چې دوی ټول موږ په خپلو
ټوپکو وپشتلي وي . ما يوځل بيا خپل ټوپک ته او د نورو
دولو ټوپکونو ته وکتل ، خداى خبر څنگه زه هم لکه د
شانور په څېر له ځانه سره وغوړېدم :

- ټوپک ... ټوپک

لارې مې توکړې . يوځل مې بيا دهليزه ته ور وکتل

او پڻ قلمبديلي غبرمي قوماندو وركيو !
- مارش ، مارش ! له ڪور وڃي !!

نخبه

رنګ يې تګ زېږ و ، لکه چې زېږېښلی دی وي ، لکه چې ټوله
وینه ترې زېږېښل شوې وه ، د نه ، لسو کلو د شا او خوا معلومېده .
شلېدلې او خبرې جامې يې په غاړه کېنې وې . په پښو کېنې يې
خپلۍ نه وې او يوه زړه خبرنه خولۍ يې پر سر پرته وه . پر سر
د پرقي خولۍ رنګ يې په خپرو کېنې ورک شوی و . د سرو
رېږونو يوه لينده يې غاړې ته اچولې وه . اوچت اوچت کامونه يې
اغېستل ، کامونه يې هم له ماتم څخه ډک ښکارېدل . په هر
کام کېنې يې يو غم پروت و . په لاس يې څو ځله تيندک وڅوکا
او داسې ښکارېده لکه چې په کوم ژور فکر کېنې داسې ډوب
شوی وي چې نه يې لارې ته خيال وي او نه خپل ځان ته . د لارې
په منځ کېنې يو ناڅاپه ودرېد . خپله لينده يې له غاړې لېرې

کړه او په خپل ښي لاس کښې يې ټينگه ونيوله . خپل شا او خوا ته
يې وکتل . په لويه لار کښې يې سترگې ورنښخې کړې . غوږ ونوړي
څه ولورېدل :

غ غ ... غر ... رر ... غر غر ...

منډه يې کړله او د يو لوی گټ شاته کېناست . د گټ
په څنگ کښې يې لارې ته کتل . د لوی خام سرک له يو اړخ څخه
د کلي لويې لارې ته د ټانکونو يوه ليکه راروانه وه . نکه تور
ليکه يې جوړه کړې وه ، لکه تک تور ښامار . د ټانکونو غره
رانژدې کېده . اول خان له لوی گټ څخه سر يوڅه را اوچت
کړ ، خپلې ليندې ته يې وروکتل . هغه يې د ازېښت له پار
يوځل رابښکودله ، بيا يې خپل شا او خوا ته وکتل . ټولې تيرې
وي ، لويې او کوچنۍ تيرې . يو څنگ ته يې کلي پروت و . د
کلي تکې شې وې غمجنې ښکارېدې . هېڅوک په کلي کښې
نه وو پاتې . اوبه هماغسې په ويالو کښې بهېدلې . خو هغه
پخوانۍ مستي په کښې نه ښکارېده . لکه په دې وياله کښې
چې د کلي اوښکې روانې وې ، د هر کور اوښکې ، د تشو دېرو
او حجرو اوښکې ، د ټول کلي د غم اوښکې ! ويالې همدايې
ښکارېدې او د بهاندو ويالو اوبه همدايې ! ماشوم اول خان
د کلي هغه بل څنگ ته وکتل . غوږ پرې زير شو ، نکوشنو
او سپينو جنډو يې سترگې وروبرېښولې . هلته د کلي هدير
وه . نيمه هديره اوس نوې جوړه شوې وه او دغه هديره ټوله

سپینو او شنو جندو نیولی وه . اول خان ته یوځل بیا
هغه ورځ وریاده شوله :

د الوتکو کرنگهار او غره‌ار ټول کلی په سر واخېست.
یو قیامت جوړ شو . الوتکې یو څوځلې له کلی نه تاوړتاو
شوې او بیا یو ناڅاپه د بمونو او تندرونو یو بل قیامت جوړ
شو . اوږونه په کلی وورېدل . د قیامت یوه ورځ وه چې په
کلی راغلې وه . زوی او مور نه سره پېژندل ، خور او ورور
یو له بله سره جلا شول . تندرونه وورېدل . او بیا لږه شیبه
وروسته کلی په یوه چوپتیا کښې ډوب شو . لکه په ټول
کلی کښې چې کفن غوړېدلی وي ، او بیا یو نیم تن په کلی کښې
په غوړېدلي کفن کښې وخوړېد . پر کلی یو غم پرېوت ، د مرګونو
یو لوی غم . الوتکو ډېر کورونه وړان کړي وو . ډېر کسان
وژل شوي وو . کلی ټکو سرو وینو نیولی و . د کلی په ویاړو
کښې د اوبو پرځای هغه ورځ وینې بهېدلې . د خزان اکا په کور
کښې یوازې اول خان ژوندی پاتې و . خپله خزان اکا ، کډه یې
او لور یې چې له اول خان څخه مشره وه ، ټول په دغو
اورونو او بمونو کښې سوزېدلي وو . داسې یې نور کلی
هم لکه په لور چې رېښلی وي . ډېرې تنګۍ غوږی رښېدلې وې .
ډېر یې وسه امېدونه خاورې ایرې شوي وو . د هغه کلی په
هديره کښې څو ورځې کښه کونډه وه . په څو ورځو کښې
هغه مړي خاورو ته وسپارل شول .

یوه نوې هدیره جوړه شوه او هدیره په خو ورځو کښې
په شنو ، سرو او سپینو جنډو ډکه شوه . یو چا د کلي
په باب څه رپوټ کړی و او بیا خو الوتکو پر کلي څه داسې
وحشت او ماتم راوستی و .

د اول خان سترگې د هدیرې په یو کوچ کښې په یوڅو
جنډو کښې هداسې ښځې پاتې شوې . هلته یې پلار ، مور
او کشره خور خو ورځې مخکښې تر خاورو لاندې شوي وو
نور ډېر خپل خپلوان یې هم هلته تر خاورو لاندې پراته وو
د هدیرې د جنډو د رپا بوږنوونکې غږ له ډېر لږې واټن
څخه د ده غوږونو ته رارسېده ، او لکه چې هماغه بوږنوونکې
هغه ته څه وايي ، هغه څه کړو ته ورسېږي او د هغه په غوږونو
کښې انگازې جوړوي .

کلی اوس بېخي خالي شوی و . د الوتکو له وحشت وروسته
یوه وړخ بیا په کلي کښې هڅه کوله چې نن بیا الوتکې
راځي . په هماغه وړخ ټول پاتې کسان له کلي ووتل . پورې غرونو
ته لاړل . ډک کورونه ترې پاتې شول ، ډک پټي ترې پاتې شول .
نن اول خان له غرونو راګونډ شوی . خدای خبر هغه ته
څه په زړه کښې وگرځېدلي وو ، چې د کلي هوا یې کړې وه . کلي
ته نه ، د کلي هدیرې ته راغلی و . ډیره شیبه په هدیره
کښې و ، خو اوس بېرته روان و او دا دی اوس له کلي ډېر
وړاندې له لویې لارې څخه پاس د غونډۍ یو اړخ ته یوې

لويې گټې ته ناست و . د تانکونو اواز د هغه فکر بېرته له
تېرو يادونو څخه راوپاړ و . اوس نو تانکونه ده ته ښه
رانژدې شوي وو . د تانکونو غږونو د غوږونو پر دې ځير
د اول خان شونډې وپېدلې :

- رانژدې ... شول ... را ... ورسېدل ...
يو غټه کاهنۍ يې د ليندې (غولکې) په پټاک کښې کېښود.
لومړی تانک د هغه له مخې تېر شو . دويم په بيره تېر شو .
غرهاري توله غونډۍ خوځوله . دويم تانک رانژدې شو .
يو تن په کښې خپل سر را بهر کړ . تک سره وېښتان يې
د لارې گردونو داسې لرلې وو چې د سور رنگ پر ځای يې خړ
رنگ خپل کړی و . تک سور مخ يې هم ښه سم په خاورو ککړ
و . د اول خان شونډې وڅوځېدې .

- روسی دی ... روسی دی ... رو ... سی
او هغه لينده په پورم زور راښکله . د هغه يوه سترگه
پټه شوه او بيا يې کاهنۍ خوشې شوی او په نخښه شوی تن
پرې لگېدلی و . د هغه د سر پر کيڼ اړخ د وينو نخښې
راڅرگندې شوې .

هغه خپل شا او خوا ته هم ونه کتل . په بيره د تانک
دنده ورو لوبېد او د تانک په يون کښې چټکي پېدا شوه . ورسې
بل تانک راوړسېد . يو لوڅ روسی په کښې ناست و . کيس
يې په غاړه کښې نه و او داسې تک سور ښکارېده لکه چې

ټوله وينه وي . د غونډۍ خواته يې په فاتحانه انداز کښې
 کتل . اول خان بله تيرغ کوزار ته جوړه کړه . لينده يې کش کړه
 او کاني د تانک پر سر د نخښه شوي تن پر بنۍ سترگه
 ورنښخ شو . هغه لکه چې په گولۍ لگېدلی وي ، يو کرپکه
 يې وکړه او په تانک کښې وړلوېد . تانک نور هم توند شو .
 د تانکونو غره او دهغه غږ وخور او بل چاته يې ونه رساوه .
 اول خان بيا هم لينده کش کړه ، پر بل تانک سپوږم يې پرې
 په نخښه کړ ، خو خطا شو . شونډې يې وچيچلې او خپلې
 ليندې ته يې بد بد وکتل ، لکه دښمن ته چې څوک گوري شونډې
 يې وخورځېدې :

— د خپنځير ليندې !

بيا يې په زړه کښې وروگرځېدل :

— ما خو کله هم نخښه نه وه خطا کړې . خداى زده ولې داسې

وئشول ؟

هغه په همدې سوچونو کښې و چې د تانکونو د بهير غږ
 يو ځل ودرېد . د لسو په شا او خوا کښې تانکونه به تېر شوي
 وو چې د تانکونو زنجير تم شو .

يو ناڅاپه د ټولو تانکونو خولې د غونډۍ لوري ته راوړنښتې .
 بيا يو قيامت جوړ شو . پر غونډۍ يې د اور باران جوړ کړ .
 ټولې تيرې يې وويشتې ، ټول غږ يې زخمي زخمي کړ . اوږده
 شيبه غونډۍ ويشتل کېده . د ټولو تانکونو له خولو اورونه

ورېدل . بيا لږه شيبه وروسته كرلري شوه . د ټانكونو د قطعي
قوماندان امر وكړ :

- پلي شئ ...

گڼ شمېر كسان پلي شول . دول دول وسلې ورسره وې .
د غونډۍ لوري ته راسم شول . قوماندان بيا ورغږ كړ :

- د غونډۍ په لور ...

اول خان دغه خبرې اورېدلې . هغه ژوندی و . د لوی گټې
شاته یې یو ډېر خوندي ځای پیدا کړی و . یو سوره لښکر و چې
د ده پر لوري ودرول و . اول خان بیا یو ناڅاپه خپل کلي ته
ور وکتل . د هدیرې سپینو او شنو جنډو بیا د هغه سترگې
ور وپېښولې او هسې په زړه کښې یې تېر شول :

- که د کلي ټول ځوانان راسم وای !

په خپله لینده کښې یې بیا یو کانی کېښود . سر یې راځک
کړ او یو تن یې په کښې په نخښه کړ . لینده یې کش کړه او
بیا هغه په نخښه شوی تن پر تندي لگېدلی و . له تندي
یې ټکه سره وینه راوخوتېده . هغه یوه چغه کړه او له دې
چغې سره سم ټول پر ځای ودرېدل . د گولو باران بیا جوړ شو .
اول خان بیا هم یو ښه ټوله کانی پیدا کړ او د لیندې په
پټاک کښې یې ځای پر ځای کړ . لینده یې ښه سمه راښکودله .
د گولو د غږ په څنګ کښې ، هغه د هدیرې د جنډو د رپا
هېبتي غږ هم اورېده . لینده یې نور هم راښکوده . هغه

پوتن رښه په نخښه کړې و . بيا هغه ورځ په ذهن کښې وشو^ل
 شوه چې الوتکې راغلې وې . خپل پلار ، خپله مور او خپله مشر
 خور ورياد شول ، او هغه ليندې ته نور زور هم ورکړ .
 د ليندې بېر و شکېده او د اول خان له خولې يو "آه" وځوت . د
 گولو باران نور هم زيات شو . هغه له ځايه پاڅېد او د بل کتې
 څنگ ته يې ځان ورساوه . هغه حيران شو ، هېڅ شی هم ورسره
 نه و . يو لوی لښکر د ده په لوري راوان و . د گوليو باران
 نور هم چټک شو . اول خان بله هېڅ چاره ونه لېدله . لمن
 يې له تېرو ډکه کړه . له ځايه پاڅېد او د لښکر مخې ته يې
 رامنډه کړه . خو تېرې يې په بيرغ د هغوی په لور وويشتې .
 خو بيا ډېر زړ خو گوليو په گډه د کوچني اول خان ټول وجو
 غلبېل غلبېل کړ .

د هغه تنکې ويني د غونډۍ د شا او خوا خو تېرې
 تکې سرې کړې . لکه چې پر دغو تېرو هغه د خپلې قربانۍ د
 وياړ تخښه ابدې کړې وي .

وطن

زه له دېرې مودې راهيسې په دې کار اخته يم . دا کسب ماته
 له پلاره پاتې دی . زه چې لا بېخي کوچنی وم نو له پلار سره به مې
 په دې کار کېنې مرسته کوله . هغه وخت ما له خپل پلار سره دوه
 زیاته مرسته نه شوه کولی ، خو تر خپلې وسې به مې کار ورسره
 کاوه . کله به هغه په خپل کار کېنې دومره ساتري شو چې دخولې
 ويالې به پرې رولې شوې او که ما به دهغه د کار په هکله کومه
 ښه خبره هم وکړه ، پر هغه به بده لگېدله . لکه چې زما خبره
 هېڅ اوږي نه . ما که به هرڅه ورته ويل ، هغه به يوازې يوه
 خبره راته کوله :

- خوله دې دروگنده !

او کله چې به له دې نه هم زيات په غصه و ، نو بيا خو

به يې په يوڅه اوچت اولز وويل :

— خوله دې گندې ، كه در ويې گندوم ؟

ما به غلى ځواب وركړې :

— ښه ده نور څه نه واييم .

او ما به خپله خوله وگندوله . بيا كه به مې هرڅومره خبرې په زړه راوړېدې ، د دې جرات مې نه لرلو چې گندلې خوله پرانېزم . زه ورو ورو له خپلې گندلې خوږې سره عادت كېدم . ما به خپله خوله تل گندلې وه . دا زما د پلار حكم و . ما دهغه له حكم پرته خپله خوله نه شوه پرانېستلى . سره له دې چې په پېل كښې به زه د خپلې خوږې بندولو او گندولو غمجنولم ، خو ورو ورو ورسره عادت شوم . اوس به ما دې خبرې نه كولي . دېرې پوښتنې به مې نه كولي . ما د خپل پلار حكم نه شو ماتولى . اوس به ما تل خپله خوله گندلې او تړلې وه . د خبرو او پوښتنو په باب به كله كله څه سوچ په سر كښې راوگرځېد ، خو ما به هېڅكله خپل دغه فكر له خپله سره تر ژبې نه را رسولو . ما به هڅه كوله چې له دې وروسته ، خپل فكر هم وټرم ، ويې گندوم . هسې نه چې فكر مې د خوږې د تړلو او گندولو هوډ رامت كړي . ماله دې وروسته همداسې وكړل . غوښتل مې چې هېڅ نوى فكر په سر كښې را نرغون نه شي . هېڅ نوى پوښتنه راپېدا نه شي . هېڅ يوه خبره په زړه كښې را ونه گرځي . زه همداسې شوم . زما هرڅه وگندول شول او ځكه خوبه له دې وروسته پلار ما ته زيات

نه په غصه کېده .

زه همداسې گندولې او ترې رالوی شوم ، خو خدای خبر
څنگه له دې وروسته ما د خپل ایکې یوازېني زوی په باب ځان
ملامته گڼلو . هغه هم له ما نه څه زده نه کړل . اخرنوما
به څه ورزده کړي وای ؟ زه خود خپل پلار له لاسه همداسې
شوی وم . ما خپل زوی ته څه ورزده کولی شول ؟ دومره هم
نه ده . یوڅه خومې ورزده کړل . هغه څه چې ما زده کړي
وو ، هغه مې ټول ورزده کړل . ښه مې ورزده کړل او هغه
اوس له ما نه هم زما په کسب کښې تکره او هوښیار و . هغه
لا پوره زلمی شوی هم نه و ، یوڅه خوراغوستکی
شوی و ، خو ځوانۍ ته یې لا ورځې پاتې وې . ما پر هغه
”وطن خان“ نوم ایښی و . خدای خبر دا نوم زما څنگه
خوښ شوی و ، چې پر خپل یوازېني زوی مې کېښود . وطن خان
پر ما له بل هر چا نه گران و . اخر باید هم همداسې وای .
هغه زما زوی و . د هغه په رگونو کښې زما د رگونو وینه
گرځېدله ، راگرځېدله ، او بیا هغه زما په کار کښې زما یوازېني
مرستندوی و . زه چې به کله د خپل کار په لړ کښې پر هغه
په غصه شوم ، نو هغه به حېران حېران راته وکتل او هېڅ
به یې هم ونه ویل . ما ته به یوځل خپل پلار راياد شو .
خپل کوچنیتوب به راياد شو او د غصې په وخت کښې به
د هغه د سترگو د غضب لمبې راد مخه شوې ، او ما به ځان

ته لارې تو کړې . بیا به نو خپل زوی ته ، "وطن خان" ته هېڅکله نه پۀ غصه کېدم . اخر پۀ هغه کښې د غصه کېدو څۀ وو هم نه . هغه خپل کار پۀ ډېره بېرۀ او تکره توب ترسره کاوه .

"وطن خان" اوس د قبر پۀ کېندلو کښې له ما نه هم تکره و . دا زمونږ کسب و . زمونږ کار و بار و . قبر کېندل ما ته له خپله پلاره پاتې وو . هغه وخت د قبر کېندل ، دومره د سختی کار هم نه و . مونږ به چېرته پۀ میاشت کښې کوم قبر کېندلو . زیاتره به مونږ یا کوچنیان خاورو ته سپارل ، هغه چې ډېر به کوچنیان وو او یا به موزۀ او بوجاگان . مونږ به هغه وخت قبرونه ډېر پۀ مینه جوړول . زما پلار خو بالکل د دې کار استاد و . کله به یې پۀ یوۀ قبر دومره کار کولو لکه چې خپل ځان ته کور جوړوي . قبر به یې داسې ښکلی جوړ کړ چې کله کله خوبه زما زړۀ وشو چې یوه شیبۀ پۀ کښې پرېځم . هغه چې به قبر ښۀ جوړ کړ نو یو شیبۀ به نور هم ورته ځیر شو . بیا به یې کار پۀ کښې پېل کړ . یوه ښۀ شیبۀ نور به یې هم پۀ قبر کښې کار وکړ او چې قبر به ښۀ جوړ او ښکلی ورته ښکاره شو نو یو وار نسوار به یې خوږې ته واچول او د قبر یوې او بلې خوا ته به تاو راتاو شو . خود هغه لاس بیا هم نه درېدلو ، تر هغه چې به یې جنازه هديرې ته راوړله ، نو دی به د قبر پۀ لا ښکلی کولو او جوړولو اخته و .

هغه وخت به د قبر پر سر دومره ویرنه و . یا به کوم
 بودا او بودای مړه شوي وو ، چې خپل عمر به یې خوړلی و
 او یا به هغه داسې کوچنیان مړه وو ، چې کورنۍ به یې هم
 ویرنه پرې کاوه . هغه وخت مرگ یو غمگین پریتم و . د قبر
 جوړول او د مړي خاورو ته سپارل یو پریتم و . ځانگړي
 مراسم یې لرل . ترڅو میاشتو به د مړي کور ته خلک د
 تسلیت له پاره تلل . تر یو کال صبه د مرگ دغه پریتم پر هغه
 کور پرېوتی و . مړي عجب درنښت لرلو .

خو اوس ؟ اوس خبره داسې نه وه . هسې خونوې
 د کسب ، زمونږ د کاروبار بازار ښه تود و . خو هغه پخوانۍ
 مږه یې نه وه پاتې . اوس مو ستریا ډېره زیاته شوې وه . اوس
 دا کار یوازې اصلي کسبیانو ته هم نه و پاتې . اوس د هر
 کسب او کار والا قبر کېندونکي شوي وو . په خپل کسب او کار
 پسې نه گرځېدل ، په پېسو پسې گرځېدل ، د خپلې گټې په
 تود بازار پسې گرځېدل . پخو ما خپل زوی دې کار ته له
 ځانه سره نه راوست ، خو اوس کار ډېر زیات شوی و .
 یوه وړج مې هغه ته وویل :

— وطن ځانه ! له دې وروسته به په گډه خو .

د هغه زړه خو چندان نه ورته کېده ، خو زما خبره
 یې نرمې ته نه شوه غورځولې . یې منل او له دې وروسته به
 له ماسه د قبرونو کېندلو او جوړولو ته راته . په لږ وخت

کښې يې د قبر کېندل او جوړول زده کړل . اخر د قبر کېندل او
 جوړول هم څه اسان کار نه دی . دا کار ځان ته لارې چارې غواړي .
 دا کار هم مهارت غواړي . اخريو کار دی کنه ؟ او وطن ځان
 دا کار ډېر زړه کړ . دا مهارت يې ډېر زړ پېدا کړ .
 اوس موږ ټول قبرونه د چاپه سپارښتنه او فرمايش ته
 جوړول . زياتره به قبر کوم ځانگړي مري ته نه جوړېده . کله
 کله به داسې کېدل . کوم ډېر معتبر سړي ته به ځانگړي قبر
 جوړېده . نور نو زموږ د کسب ډول بدل شوی و . موږ به
 ټوله وړج ، د ماښام ترخړې پورې قبرونه جوړول ، خودا قبرونه
 به د چاپه نامه نه وو . موږ چې به هرڅومره قبرونه کېندل
 هغه به بيا ترمازنگره خلاص شوي وو او د قبرونو واڼې خولې
 به په خاورو ډکې شوې وې . زموږ د کار وبار بازار له يوې
 وړجې نه بلې وړجې ته مخ په گرمېدو و . زه او وطن خان دلته
 به ټوله وړج د قبر په کېندلو سترې ستومانه شولو او چې ماښام
 به کور ته لاړلو نو ځانونه به مولا خپلو کټونو ته نه ورسولي
 چې بيا به خوب وږي وو . موږ اوس چنداني ارام خوب هم نه
 درلود . په خوب کښې به موهم هديرې لېدلې . قبرونه به مو
 لېدل . مري به مو لېدل . شخې ، سپينې او سړې جنډې به مو
 سترگوته کېدې . پر ما خوله ډېرې مودې راهيسې څه داسې
 کانه شوې وه . خولا خبر نه وم چې زوی مې هم همداسې دی .
 يوه وړج چې هغه د کوم قبر کېندلو ډېر سترې کړې و ، راته

بيي وويل :

- پلاره ! د ورځې خود قبرونو کپندل زمونږ ملا راماته
کړي او د شپې ترې په خوب کښې هم نه خلاصېږو .

ما ترې په حېرانه وپوښتل :

- څنگه بچو ؟

هغه په شهړلو الفاظو وويل :

بس خونو ... پلاره ! زه د شپې ټوله شپه هديرې
او قبرونه وينم . هريو مړي يې جلا جلا خبرې راسم کوي . دوی
خو عجيبه مړي دي .

او چې ماته خپل زوی وطن خان دا خبره وکړه ، نو پوه شوم چې
په داسې يوه کانه شوې ده . ماته مې يو ځل بيا خپل پلار را ياد
شو او د خپل کوچنيتوب د دوران پېښې مې تېرې تېرې په ذهن
کښې راژوندۍ شوې . يو وخت چې ما هم نوې له خپل پلار سره
قبر کپندنه پېل کړې وه ، نو يوه شپه مې په خوب کښې ولېدل چې
زه او پلار مې د لاره په ډېر سخت کار اخته يو . پرله پسې قبرونه
جوړوو . خورما پلار دا ځل عجيبه کار کوي . کله چې به يې
قبر جوړ کړ نو که قبر به لوی او پراخ و ، نو يو ځل به په خپله
په قبر کښې وغځېد او چې د ده په طبيعت به جوړ راغی نو يوې
بريالۍ موسکا به يې ځان په شونډه وکښې راڅرکند کړ . او که قبر
به کوچنی و نو د قبر له چمتو کولو وروسته به يې ماته په
قبر کښې د غځېدلو حکم وکړ . زه به په قبر کښې وغځېدل . هغه

به د قبر اندازه ځان ته معلومه کړه . بيا به يې ماته وويل :

- پورته شه خنځيره !

اونړه به په بیره له قبره راپورته شوم . سبا يو څوک مې شوی و . موږ د قبر کېندلو ته لاړو . موږ چې کله په هديره کېنې کار پيل کړ نو زما يو ځل په زړه کېنې راوگرځېدل چې راشه د خپل بېکاني خوب کيسه خپل پلار ته وکړه . ما چې خبرې ته خوله جوړوله نو بېرته مې راييساره کړه . ما ويل هې نه چې هغه په غصه شي . زه ترې اوکنډلی وم . دا زما د پلار حکم و : خو کله چې ما ته خپل "وطن خان" د خپلو خوبونو په باب وويل ، نو ما هغه ته په کراره ځواب ورکړ :

- څوک چې قبرونه جوړوي ، هغوی همدا سې وي بچو...

همدا سې

او زما په شونډو کېنې ورو ، ورو بيا هم زمزمه شوه :
- څوک چې قبرونه جوړوي . . . څوک چې قبرونه

جوړوي

ما وليدل ، ما واورېدل چې د هغه په شونډو کېنې هم دغه خبرې تکرار شوې :

- څوک چې قبرونه جوړوي . . . څوک چې قبرونه

جوړوي

اوله دې وروسته ما او "وطن خان" د خپلو خوبونو په باب هم کله کله يو بل ته کيسې کولې . موږ دواړو به د

هديرې او کور او د کور او هديرې تر منځ لاره زياتره ده غو
خوبونو په بيانولو لنډوله .

د مړو خاورو ته سپارل اوس له زيات ویر څخه ډک
شوي وو . اوس به موږ زياتره ، ځایي خاورو ته سپارل . اوس
به له مړي سره کله په يو جلا موټر کښې هديرې ته ښځې هم
را تللې . ژباگانې او وېرونه به وو ، چنې به وې ، کړکېچې به وې
او د جامو خړل او د وېستانو شکول به وو . خونړي موټر له پاره
اوس دا ټول شيان عادي شوي وو . اوس موږ د ورځې زيات
ځوانان خاورو ته سپارل . د ډېرو کونډو ، د ډېرو سرتورو
د ډېرو ميراثو او د ډېرو يتيمانو ژباړې او فريادونه مو
اوښتل ، خو موږ ته دا کار اوس د ورځې يو ډېر عادي
کار ښکاره کېده . د ورځې په کومه شيبه کښې چې به هديره
سره وه ، نو موږ به حېران وو ، چې دا نن څه چل شوی
دی ؟ خونړي موټر دغه حېرانتيا به له څو شيبو څخه نه زياتېده .
ډېر زړ به هديره ډکه شوه او پر يوه بل انسان ، پر يوه بل
قبر به خاورې ولېږلې شوې .

يوه ورځ هديره تر ډېره پورې سره پرته وه . ښه ډېره
شيبه وروسته خلک راښکاره شول . يو مړی يې راوړ . له
مړي سره ډېره ګڼه ګوښه وه ، په يوه جلا موټر کښې ښځې
هم ورسره وې ، ژباگانې وې ، وېرونه وو ، او ټوله هديره
چغو او فريادونو نيولې وه . کوم ځایي وژل شوی و . له

واده يوه اولڼه وروسته وتړل شوی و . ناوې يې هم هديرې
 ته راغلې وه . د هغې کړيکو ټوله هديره په سر اخېستې وه .
 د هغې فريادونو زړه ونه ځيرول . د ځایي مور هم همداسې وه
 او خوښتې يې هم . ټوله هديره يې په سر اخېستې وه ، خو
 د ناوې غبرونه ، د ناوې فريادونه په کښې له ټولو څخه څرگند
 او زړه ځيرونکي وو .

په همدغو چغو او فريادونو کښې ځایي خاورو ته وسپارل
 شو . دعا وشوه او بيا يو څوک پورته شو چې څه خبرې
 وکړي . خبرې يې پېل کړې . خدای خبر چې څه څه يې وويل .
 ما به تل د قبر پر سر خبرو ته غوښته نه اېښود .
 زه يوازې د خپلو قبرونو په غم کښې وم ، خو دغه ځوان
 دغه مړي ، دغو فريادونو او دغو چيغو زما وار پار خطا
 کړې و . کله به مې قبر ته نظر شو ، کله به مې شا او خوا
 خلکو ته او کله به مې ناوې ته حېران حېران ور وکتل . هغه
 چې د قبر سر ته ولاړ و او څه خبرې يې کولې ، يو ځل يې
 خپل غږ نور هم اوچت کړ ، خو زه د هغه په خبرو هېڅ نه
 پوهېدم . حېران و چې دی څه وايي ؟ خو عجيبه پېښه وشوه .
 ناوې ومنډه کړه او هغه چې په لورې اواز يې خبرې کولې له
 گړپاڼه راونيو ، خو تودې څپېرې يې ورکړې ، خلک ترې رټاو
 شول ، هغه يې ونيوله خو هغې خپل ځان ترې خلاص کړ
 او بيا د ځایي پر قبر وپرېوتله . خلک ټول حېران وو .

چينځي او فريادونه د يوې شيبې له پاره غلي شول . د ټولو سترگي
په ناوې كښې ورنښخې شوې . خبرې نيمگړې پاتې شوې . دعايې
نيمگړې پاتې شوې او بيا په هديره كښې خلك خوراك ورك شول .
له هغې مخې وروسته زما زوى سوگند وخوړ چې زه به
نور له تاسره هديرې ته لار نه شم . ما هغه ډېر پوه كړ ډېرې
ورته وويل ، خو هغه يو ځل سوگند كړى و چې نور به قبر ته
جوړ نه كړم . هغه بيا له ماسره د قبرونو كېنډلو ته لار
نه شو . زه پر هغه غصه شوم ، خو زما غصې هم هېڅ
كار ونه كړ ، اخر هغه ما سخت وواهه او بيا هغه زما له
كور لارې . له خپل ماما كره لارې ، او په دې توگه زه بيا د قبر
كېنډلو او جوړولو ته يوازې پاتې شوم . وطن خان بيا خپل كور ته
رانه غي . زه هم پر هغه غصه وم او هغه هم نور د قبرونو
له كېنډلو او جوړولو سوگند خوړلى و . ما بيا هم د قبرونو
كېنډلو ته دوام وكړ ، خو اوس د قبرونو او مرگونو دومره
پېښو ، چيغو او فريادونو زما د كار مزه هم وسپړې وه . اوس
"وطن خان" هم له ماسره نه و . ماله نور و كسانو سره يوځاى
كار كاوه . خو ماله خپل كار څخه هېڅ خوند نه اخېست . بل
هېڅ كار مې نه و زده ، كه نه نو اوس به ما هېڅكله خپل ځان
د قبرونو په كېنډلو او جوړولو نه ساته . خو زما يوازې يو
كار زده و ، يوازې د قبرونو جوړېدل . اوس موږ قبرونه
په مينه نه جوړول ، ډېر وخت مونه پرې تېرول . هسې

به موزمه وکنله . دلحد له پاره به موزمه یوڅه زمکه په
 قبر کښې وکنله او بیا به موزمې په کښې ښخ کړې . اوس د مړي
 په ښخېدلو کښې هغه پخوانی پرتم نه و پاتې . په بیره بیره به
 خاورې پرې ورواړولې شوې او بیا به څوکسانو د قبر پر سر خبرې
 کولې . د قبر پر سر چې به چا خبرې کولې نور اغلیو کسانو به
 بد بد ورته کتل . زما به هم د خبرو والا بدې شول . زما به
 هغه د خبرو له والا څخه دومره بدې را تلل لکه چې دا مړي
 هم ده کړې وي . خدای خبر ولې زما د ډیرو خبرو له کوونکو
 څخه کرکه کېدله . ورو ورو مې دغه کرکه زیاتېدله او
 اوس چې به کله خبرې پیل شوې نور زه به د یوې شیبې له پام
 د هدیرې بلې څنډې ته لارم ، خو هلته به د بل قبر پر سر
 خبرې وې او زه به مجبور شوم چې د څه ډېرې شیبې
 له پاره د هدیرې په یوه او بله برخه کښې سرگردانه وگرځم .
 اخر مې له خپل دې کار څخه هم کرکه راغله . دا کار مې
 پرېښود . بیا به د قبر له څنګه لېرې نه تللم . خو خبرو ته
 مې بیا هم غوښت نه اېښود . یوه ورځ خومې په ناڅاپه
 توګه په غوښ وټو کښې ګوټې ایښې وې . ما ویل چې د چا چينې
 او فېادونه وانه ورم . ما ویل چې د چا خبرې وانه ورم . ما
 ښه ډېره شیبه خپلې ګوټې په غوښ وټو کښې ایښې وې . اخر
 زما څنګ ته یو څوک ولاړ ، هغه وڅوڅولم ، لکه له خوبه
 چې مې راپورته کوي . هغه حېران حېران را وکتل او په تعجب

يې راڅخه د سر په اشارې څه وپوښتل . زما ځان ته پام شو او
بيا ما د پر تر خپل لاسونه له خپلو غوږونو رالېږي کړل . اوس
ما خبرې اوږدې شوې ، خونه پوهېدلې چې څه ويل کېږي .
کله کله چې به خبرې زياتې شولې نو زما په زړه کېنې به د پلار
هغه خبره راياده شوله چې د غصې په وخت کېنې به يې ماته
کوله :

- خوله دې گنډې ... که درويي گنډوم ؟ ...

او زما په شونډو کېنې به هماغه جمله راژوندی شوه :

- خوله دې گنډې ... که درويي گنډوم ؟ ...

خو زما دغه خبره به دومره ورو په شونډو کېنې
راژوندی شوې وه ، چې زما په څنگ کېنې ولاړو کسانو به
هم وانه وريدلی شوه . اخر زه ترل شوی وم . زه گنډول
شوی وم . دا زما د پلار حکم و .

نن څه عجيبه پېښه وشوله . يوه داسې پېښه چې ما
يې تصور هم نه و کړی . زما په زړه کېنې کله هم داسې
نه و راغلي . ما هېڅکله هم داسې فکر نه و کړی چې کونکې
زه به په خپلو گوټو خپل "وطن خان" ته قبر جوړوم . ما
يو ځل په دېره مينه خپل پلار ته قبر کېندلی او جوړ کړی
و . هغه ماته ويلي وو چې :

- بچيه ! ښه قبر به راته جوړوي . زما د ټول عمر کور

به ښه راجوړوي . هسې نه چې له سره يې تېر کړي . زما

غوندي قبرونه، لکه زه چې يې جوهر وم .

او کله چې زما پلار مړ شو نو ما يې پر قبر ډېر خواږي وکړه . دهغه له وصيت سره سم مې دهغه قبر ډېر ښکلی جوړ کړ . او له هغې پېښې ډېر کلونه وروسته ما خپل "وطن خان" ته هم په خبرو خبرو کښې هسې يادونه کړې وه :

- بچيه ! زما قبر به ښکلی را جوړه وي ، لکه ما چې خپل پلار ته جوړ کړی و . هغه په هغه وخت کښې زما د دې خبرې هېڅ ځواب نه و راکړی او ځان يې په بل څه کار بوخت کړی و . خو زما په نصيب کښې به دا ليکل شوي وو ، چې زه به په ځوانۍ کښې د خپل پلار قبر په خپلو لاسونو جوړوم او په بوره اتوب کښې به د خپل زلمي زوی . نن هدا سې وشول . نن هدا خوشيږي وړاندي ما خپل وطن خان ته هم قبر جوړ کړ او هغه مې خاورو ته وسپاره . که زما خبرې څه يې مړي وي ، که زما په خبرو کښې زما د سلگو اوانر واورې نو خوا مومله بدوي ، اخر ما خپل يوازې زوی هم تر خاورو لاندې کړ . اوس نوماته هېڅوک راپاتې نه شول ، له هر څه نه خلاص شوم .

زه په هديره کښې وم ، قبرونه مې جوړول . ما ته څوک راغی او د "وطن خان" د مرګ غږ يې راباندې وکړ . زه په ځان پوه نه شوم . يو وخت راپه خود شوم ، خپل کوډ

ته لار نه شوم . سمد لاسه مې د قبر په کښندلو پېل وکړي .
 ما خپل "وطن خان" ته څه داسې قبر جوړول غوښتل چې تر اوسه
 هېچا ته داسې قبر نه وي جوړ شوی . ما په قبر ډېر
 وخت تېر کړي . لکه هغه ته چې د واده کوټه جوړه وم . هغه
 هديرې ته راوړل شو او ما په خپلو لاسونو هغه تر خاورو
 لاندې کړي ، د هغه له وجود نه لا اوس هم تازه وينه وړي وړي
 را تلله ، هغه مې په ډېر احتياط په قبر کښې کېښود . قبر
 يې بېخي برابر و ، لکه چې لومړي مې هغه په کښې غځولی
 او بيا مې قبر ورته جوړ کړي وي . دومره خو بايد هم
 وای ، اخر دا زما د عمر کسب و . "وطن خان" تر خاورو
 لاندې شو . د خاورو ډېرې پرې جوړم شوه او دغه ډېرې
 هم ما ډېره ښکلې جوړم کړې . دعا وشوه ، وعظ وشو او
 بيا يو چا خبرې پېل کړې . زما د زړه درنا زياته شوه . خبرې
 همداسې اوږدېدلې . ډېرې زياتې اوږدې شوې . او زما
 د زړه درنا نور هم زياته شوه . زما له سترگو د اوشکو
 دارې راروانې شوې . عجيبه پېښه وشوه . زه هېڅ پر ځان
 پوه نه شوم ، سر راباندې دروند شو ، ما غوښتل چې
 له خپل ځان څخه دگندلو او ترلو ټولې غوټې او بېخي
 را خلاصې کړم . په بیره يې راوسپړم . د زړه درنا مې داسې
 حد ته ورسېدله لکه له سينې څخه چې بوټ راوځي ، او بيا
 ما يوه منډه کړه ، يوه چيغه مې له خولې ووتله ، هغه څوک

چې پر قبر يې خبرې کولې ، د هغه خواته مې ورسېدله کړه
او چې زه بيا پر ځان پوهېدلسم نو هغه مې له مړۍ نيولې
او د "وطن خان" د قبر ترڅنگه مې غورځولې و .

زه پر ځان نه پوهېدلسم . زما "وطن خان" مړ و . ما يو
ځل بيا شا او خوا ته وکتل . هېڅوک هم نه راته ښکاره کېدل .
لکه چې هېڅوک هم نه وي . لکه چې ټول کسان له هديرې
تللي وي .

لکه چې ما ټول "وطن" خاورو ته سپارلې وي .

کابل

۱۳۶۷، ۸، ۵

ترویزی

هغه سخت درد، راپه مخه کړې و. نور يې نو د درد توان
نه لاره. دېر ځلې يې خپل ستره پر بالشت باندې، خوله ولگوله.
برېستنه يې پر غاښونو زور کړه خو طاقت يې ونه شو، بيا
يې پر خپلو لاسونو خوله بنځه کړه او بيا يې هم د درد هېڅ
تسکين ونه شو. تاو را تاو شوه. په ټوله کوبته کښې تاو
را تاو شوه، بېخي يوازې و. سکموته يې په فريادونو بدل
شول او بيا لارم خپله مور يې له خوبه راويښه کړله. مور يې
په حېرانتيا له خوبه راويښه شوله او چې کله يې د خپلې لور
سکموته او فريادونه واورېدل نو پوه شوله چې څه خبره
ده. له سترگو يې د اوبښکو خوځاځکي راتوي شول او پرته
له دې چې د لور يې ورته پام شوی وي، هغه يې پټ شاته

د خپل پروفې په پيڅکه پاڅي کړې او اوچته له ځايه راځکه شو. نور يې له يوې شيبې څخه بلې ته خپل فريادونه لا زياتول. پر ځان به يې ډېر زور راوړ خو هېڅ چاره يې نه کېدله. د ملا اوگېډې درد يې له حده زيات شوی و. مور يې د هغې په گېډه او ملا لاسونه کش راکش کړل. څه بنځينه توتکې مونتکې يې پرې وکړلې خود هغې درد نور هم زيات شو. مور يې ورته وويل :

- بچي خداى به خبر کړي .

خود هغې دردونه يو په بل پسې داسې راكړي شوي وو ، چې هغې نور خپل فريادونه نه شول بندولی . اخر درد هم يو حد لري او هرڅه چې له هغه خپله حده راوړي نو بيا خو يې له چغو فريادونو او عصيانونو ، هېڅ نه شي کېدلى . اخر هغې چې اوس فرياد نه کاوه ، نو کله به يې کاوه ؟

ترويزمى خپل فريادونه نور هم اوچت کړل . کله به يې دکتې په بازوگانو پورې ځان کلک کړ او کله به يې د دروازې درشايې ته ځان ورجوخت کړ . ورپورې به ونښتله چې خومره زور به پکښې و ، هدمره زور به يې پرې راوړ او خود درد ونوگمى نه و . د يو تک واد بل راتگ . ترويزم لاپه همدغو دردونو ، سکمونو او فريادونو کښې وه ، چې يوې مور يې خپل لوى پروفې راواخېست ، له ځانه يې راتاو

کړ او لوړ ته یې ورو شان وویل:

- ترویزمې بچی ، درځه چې خو .

هغه پوه شوو چې مور یې څه ورته وایي . هغه د

چېرته تگ په مانا پوهېدله . لا پخوا یې مور او دې سلا مشورې

سره کړې وې . مور یې هغې ته ویلي وو چې بچی کله دردونه

دې ډېر زیات وو او که بیا ډېره په تکلیف شوې نور وغتو

ته به خو . مور ته یې خو کاویندویو بنځو لا له پخوا نه

ویلي وو چې دا یې لومړې ځل دی او خامخا به یې روغتون

ته رسوي . له درد سره سم به یې هلته رسوي .

مور او لوړ دواړه روان شول ، تیاره وه ، ترویزمې

وه ، شپه وه ، او دوی دواړه په تنکو کوڅو کښې د لوی سرک

لاړه ونيوله . لوړ یې په ډېره سختۍ په لاس روانه وه . کله

به د درد یوې سختې څپې له تگه پاتې کړله . یوه لنډه شیبه

به کېناستله او بیا به خپلې بودی مور له لاسه ونيوله او

بیا به یې له ځان سره په ځنگ ځنگ کښې روانه کړله . لارې

ډېرې چکرې وې ، اوبه وې ، خستې وې او د دوی کلوشې به کله

کله په ختو کښې ترې پاتې شوې او بیا به یې په تیاره کښې د خپلو

کلوشو لټون کاوه . په تگ تگ کښې دهغې درد یوڅه ښه شوي

و ، خو چې خپلې گېډې ته چې به یې وکتل نو خدای خبر چې څه

وېره به ورته پېدا شوه او بیا به له همدغې وېرې سره د درد

یوې بلې زور وړې څپې پرځای کېنوله . عمومي سرک ته

په ډېره سختۍ ورسېدل . او بيا ښه ډېره شيبه د موټر په
انتظار كښې پاتې شول . ټكسي نه پېدا كېده او اخر چې خداى
د كومې گز مې موټر پرې ورسپېښ كړ ، نو دوى يې له ځانه سره
جگ كړل . دننه په موټر كښې نو ترويزمې ټول دردونه پر ځان
وزغمل او له خولې يې هېڅ فرياد راپورته نه شو . كله به د درد
خپو داسې په مخه واخېستله چې هېڅ طاقت به يې ونه شو .
پر خپل ځان به يې خوله ولگوله او د يوڅه سكم غږ به يې
واوړېدى شو . د درد د زغلو درد ، هغه ډېره ناراحته كړې وه .
له ډېره درده يې اوښكې لارولې وې ، خو چې مور به په سترگو
سترگو كښې څه ورته وويل ، دې به د درد زغمل نور هم خوچند
كړل .

ترويزمې چې د زېږنتون مخې ته له موټر كوزم شوه نو
په زړه كښې يې يو "شكر" وكړ او بيا هغه خپلې مور له لاسه
ونيوله او د زېږنتون د زېږلو كوچې ته ورننوتله . د ترويزمې
مور يې يوازې تر دروازې ورسره پرېښودله او بيا نو ترويزمې
يوازې ورننوتله .

په زېږنتون كښې گڼه گڼه وه . د زېږنتون مخې ته هم
زياته گڼه گڼه وه . ټول نويو زېږېدونكو ته سترگې په لاسه وو .
د زېږېدو په ستره خونه كښې څو نرساني په بېړه بېړه يوې
او بلې خواته تلې او راتلې . فريادونه وو ، چيغې وې او د نويو
ماشومانو نرۍ ، تنكۍ ژبا وې وې د مېندو د درد ونو كړيكو

او چيغو، د نويو زېږېدلو ماشومانو له تنكيو ټپاو سره د زېږېدو د سترې کونجې فضا ته څه عجيبه بڼه وگرځې وه. کله چې تروېز مې دې خوږې ته ورننوتله نو وارخطا غونډې شوله. نوځا بښځو هم چيغې وهلې. د يوې فريادونه به له بلې لاريات سخت وو او چې يوې به گرېکه کړه نو نورو به هم خپلې گرېکې له هغې لومړنۍ بڼې زياتې جگې کړلې او بيا نو د تروېز مې چغې له هغو نورو بڼځو سره گډې شوې.

د تروېز مې له ورننوتلو سره سم يوه نرسه دې ته ورنږدې شوه. څه کاغذونه يې په لاس کښې وو. قلم هم ورسره و. غوښتل يې چې څه وليکي. له تروېز مې يې وپوښتل:

— نوم دې څه دی؟

او تروېز مې لکه چې دا خبره هېڅ اورېدلې هم نه وي. پر هغې د درد داسې څپې لارولې وې چې د هغې غوږونه يې هم درانه کړي وو. نرسې دا ځل په غصه ترې وپوښتل:

تاته واييم، نوم دې څه دی؟

دې وروشان ورته وويل:

— تروېز مې.

او د تروېز مې د نوم له اورېدلو سره، نرسه حېرانه شوله. يوې خوا او بلې خوا ته يې وکتل او لکه چې پر خپلو غوږونو يې باوره شوې شاکته وي، د پوښتنې په ډول يې ورته وويل:

— څه... څه... تروېز مې دې نوم دی؟

او په تروېمې د درد يوه بله داسې زودوره څپه راغلې وه
چې د خبرو پر ځای يې د درد له زغم سره يوځای هغې ته يوازې خپل
سر وخوځولو .

د نرسې مخ تګ سور شو . په يوه کاغذ کښې يې څه وليکل
او په څنګ کښې بلې نرسې ته يې په تعجب وويل :
- دا هم تروېمې ده ! تروېمې يې نوم دی .

بيا هغه بلې نرسې ترې د پلار د نوم پوښتنه اوڅه نورې
لارې پوښتنې وکړې او هغه هم په تعجب سره له کوچني ووتله .
اوس نو د زېږېدلو په سترګه کوټه کښې يوڅو تنه
ښځې پاتې وې . ټولو بايد په پرله پسې توګه خپل ماشومان
زېږولای . ټولې درد ونو په سر اخېستې وې او بيا نودوي
ټوله کوټه پر خپلو فريادونو پر سر اخېستې وه . يوه ډاکټر
کوچني ته راننوته او د کومې ناروغۍ نوم يې په زور واخېست :
- تروېمې !

او په کوټه کښې پنځه شپږ واړو ښځو ورغبرکړ :

- زه يم !

- تروېمې زما نوم دی !

- څه خبره ده ؟

- بلې !

او ډاکټر هم حېرانه پاتې شو . عجيبه خبره وه .

ټولې "تروېمې" وې . ډاکټر ته له خپل دغه تعجب سره سره

خدا هم ورغله او بيا چې يې د پلار نوم واخيست نو هاغه خپل ناروغ يې پېدا کړی شو .

د يوې ښځې فرياد بېخي زيات شوی و . د هغې د ماشوم د زېږېدو وخت و . فريادونه يې اوچت کړل . پر يوه کټي يې څلوله او بيا د ښځې له فريادونو سره سم د ماشوم تنگی ژباړم واورېدلې شوه . ماشوم هلک و ، او چې کله به هلک پېدا شو نو د کوټې د نوکريوالو نرسانو او خدمو پر شونډو به هم موسکا څپړ شوه . د دغه ماشوم په پېدا کېدلو هم په کوټه کېنې شوه جوړې شو . نرسانو او خدمو چينې کړې :

- مبارک ، مبارک !

- هلک دی مبارک؟ وي .

- هلک دی ، زېږی مې درباندي .

او يوې خدمې خومنده کړه ، بهر ووتله . غوښتل يې چې هلته هم په بهر کېنې منتظرو کسانو ته زېږی ورسوي او څه "زېږی" ترلاسه هم کړي . خو عجيبه وه . د نوي زېږېدلي هلک خپله مور دېر شيبه چپ وه . يوې خدمې ورغږ کړه :

- هلک دی ، مبارک دی وي ، له زېږي سره !

او چې هغې ښځې څنگه دا خبره واورېدله نو يو ځل يې ژباړل کړه . لومړی يې ورو ورو ژباړل کوله او بيا نو د ژباړلو همداسې ورسې اوچتېده . په سلگو سلگو يې ژباړل او د اوښکو يو رود ترې راوړان و . هلک ته يې چې دکومې نرسې په

لاس کښې و ، بد بد وکتل او بیا یې تړا ته نور ورکړ . په کوټه
کښې له ټولو ښځو څخه خپل دردونه هېر شول او په دغه ښځه
ورغونډې شوې . نرساڼې او خدمې هم ترې تاوې شوې او
د پوښتنو یو بهیر پیل شو :

- اخر دا ولې ؟

- پر هلک هم چا ژرې دي ؟

- ښه و چې خدای خلاصه کړې . . . ماشوم هم هلک دی ؟

- ولې په څه ؟

او د پوښتنو دغه بهیر لا روان و چې په څنگ کښې یوې
نورې راننوتې بودی شان ښځې وویل :

- تروښمې ښې څه نه ټلوي . ماشوم یې ښې پلاره دی !

هغه یوه شیبه چپ شوه . ټولو ښځو خپل دردونه
هېر کړي وو . نرساڼې هم په تعجب کښې وې . هغې بیا
ورو شان وویل :

- دوه شپې مخکښې هغه کونډه شوه .

اوله دې خبرې سره سم ، ټولو ولادت ته ننږدې ښځو
چیغې کړې . ټولو خپلو پرسېدلو گېډو ته بد بد وکتل او
ټلوي یې اوچتې کړې . ټولې په درز پرځای کپناستې او هرې
یوې به غږ کاوه :

- یوه میاشت مخکښې زما هغه هم په وینو ککړ

- یوه اوله مخکښې

- دوه شپې مخکښې

- درې میاشتې مخکښې په یوه شومه دم کښې

او فریادونه یوله بله اوچتېدل . نرسان او ډاکټران خبره

شول . ټول په بیرم له کوچي ووتل او بیا په لږه شیبه کښې د

پاتې بنځور دې کېدې تشې شوې وې .

کابل

۱۰، ۱۱، ۱۳۶۷

نہیں کلا

هغه ته دخپلې کلا زړه دروانه له بل هرڅه گرانه وه.
هغه چې به له خپلې زړې کلا څخه هرڅومره لرې لاړ ، نو
تول حواس به یې له همدې زړې کلا ، له همدې زړې دروانې
او له همدغو سترو او زړو دیوالونو او برجونو سره وو
او کله چې به هغه له نژدې یا لرې ځایه بېرته همدې کلا ته
رانه کېده ، نو لکه د کلونو مساپر چې بېرته خپلې مېنې
ته راگرځي ، همدومره به بیرې اخیستی و . کله چې به راورسېد
نو په دروانه کېنې به ښه شیبه ودرېد ، لکۍ به یې
وڅوڅوله او لکه چې غولري دروانې ته ورغاري وځي ، داسې
به ترې تاوېده راتاوېده . خبره د کلا په باب ده . د همدغې
زړې کلا په باب . دا کلا د کلي بر سر ته پرته وه . شاوخوا

ته يې پمټي وو . شخې زمکې وې ، کروندې وې او بيا يوڅه اخلا
ترې نورې کلاوې وې او نورې کروندې .

دا يوه ډېره لويه کلا وه . سپين بيزو به کيسه کوله چې

دا کلا يې ډېره سخته جوړه کړې وه ، په ټول کلي کينې يې له

نورو کلاگانو څخه توپير لاره ، برجونه يې له نورو ټولو

کلاو لوی او جگ وو او د ټولونو يې له نورو ټولو کلاؤ

لوی او سوره وو . سپين بيزو به ويل چې د دې کلا د جوړېدو

په وخت کينې به د خټې د جوړېدلو کار د انسانانو له حوصلې

هم بهر شو او له څو قلبه يې غوايانو څخه به گټه اخېستله

کېده ، قلبه يې غوايان چې په لمدده شوې خټه کينې بڼه

وگرځول شول نو ايله بيله به خټه پخسې ته جوړه شوه او

بيا به نو خټگران او مزدوران ترې راچاپېر شول او په خوشيو

کينې به بيا دغه خټه د دېوالونو سرونو ته جکه شوې وه او بيا

به نور خټه تيارېدله . دا کلا همداسې په سختۍ جوړه شوې

وه ، خو له سختۍ سره سره ډېره په راستۍ هم جوړه شوې وه .

د ادم کا کا خپل زامن او وېروونه هم دومره وو چې له خټگرانو او

مزدورانو سره به يوځای شول ، نو لښکر به ترې جوړېده او بيا

هدغه لښکر دا کلا جوړه کړه . تراوسه په دې کلي کينې د ادم کا کا

اولاده پرته وه ، نمسيان ، کروسيان او کوديان . عجيبه وه دغو

ټولو نسلونو استازي په دې کلا کينې وو ، زامن خويي ټول

له نړۍ تللي وو ، له نمسيو ، کروسيو او کوديو يې لښکرې

جوړې شوې وې او ټول په همدې کلا کېنې پراته وه . زېږې سترې کلا
دوی ټول په خپله غېږه کېنې نيولي و ، ټول يې يوځای سره
ساتلي و .

دې سترې کلا يوازې يوه حجره لرله ، داسې کلاوې زياتره
يوه حجره لري او دا حجره د کلا د ټولو استوګنو د يووالي نخښه
وي . د ادم کاکا د کلا حجره هم دهغه د نمسيانو ، کړوسيانو
او کوديانو د يووالي نخښه وه . د حجرې سهيلي اړخ ته لږه
کوټه جوړې شوې وه . دا کوټه دومره ستره وه چې که دننه
به ورننوتې نو د يو لوی مېدان ګومان به دې پرې راغی . په
منځ کېنې يې څلور سترې ستنې ولاړې او ګرچاپېره يې کټونه پراته
وو . په کټونو کېنې لوی لوی بالښتونه اېښودل شوي و . په
دې کوټه کېنې له شلو څخه زيات کټونه ځايېدل . په منځ کېنې
يې نغري جوړې شوې و او دومره لوی نغري و ، چې د کټونو
په شمېر کسان به ترې ګرچاپېره ځايېدلی شول . ټولو به ترې
پنې راټاو کړې او د ژمي اوبه دې شپې به يې په خبرو ، کيسو
او ټوکو ټکالو تېرولې ، او کله چې به ځوانان په دې حجره
کېنې يوازې شول نو بيا خو به له منګي څخه ربړ تاو شوی
و ، رباب يا ستار او بنجو به د يو چا غېږې ته ځان رسولی
و او بيا به ټوله حجره په سر راڅپستلې شوې وه ، د حجرې
د کوم کټ بازو به خامخا په مستې کېنې مات شوی و او
داسې خو به هغه شپه د مستې په يوه ښکرغه شپه

بدله شوه . په دغې شپه به "داغي" له هم خوب نه ورته .
 گرده شپه به د حجرې په انگرې کښې گرځېده ، کله به يې د
 ټولې کلا يو گشت وکړ ، يو عمومي شانته څار به يې وکړ
 او بيا به بېرته د حجرې دروازې ته راغی . بيا به يې لکۍ وځي
 او لکه چې د ځوانانو په دې خوښۍ او مستۍ کښې چې دی
 هم د لکۍ په خوځولو او ټوپونو برخه اخلي . کله خو به يې
 په خپله ښۍ مټه د حجرې دروازو وروشان وريږته کړله .
 خپل سر به يې حجرې ته ورننويست ، لږه شيبه به هلته ولاړ
 و او چې بيا به د حجرې د زلو د مستۍ په ولولو کښې دکوم
 يوه ورته فکر شو ، نو غږ به يې پرې وکړ :

- او هو ! داغي . راځه ته هم راکو شه .

او بل غږ پرې وکړ :

- گورئ ، داغي ! ظالمه ، دلته څه کی ؟

او داغي به بېرته له دروازې ځان رابهر کړ او بيا به يې د
 د سترې کلا څار وکړ . په يوه منډه به د کلا په گوټي گوټي
 کښې وگرځېد . د کلا ځينو بامونو ته به هم وخوت ، چې کوم
 څه شی به په نظر ورغی ، نو ښه شيبه به ورته وغږېد
 او بيا چې به يې باور راغی چې کوم څوک يا څه شی نه ښکاري
 نو بېرته به دکوټي له بامونو رابښکته شو ، بيا به په لويه
 کلا کښې يو خوا بل خوا په منډه منډه وگرځېد او بيا به يې
 د حجرې دکوټي دروازې ته ځان ورساوه . او لکه چې

غواړي بيا ځان د زلمو په مستۍ کښې وړکېد کړي .

داغي "عجيبه سپی و . دېر کلونه يې په همدې کلا کښې تېر کړي وو . وروځی کوکړی و چې دې کلا ته چا راوړي ، همدلته ستر شو . همدلته يې خپله ځوانې تېره کړه او همدلته ترې ښه غټه سپی جوړه شو . زياتې زوړه شوی و ، خو هم به يې د کلا د زلمو خيال ساتلو ، هم د زړه او هم د کوچنيانو . دی چې لا وروځی کوکړی و او دې کلا ته راوړل شو ، نو پر تک سپين پوټي يې څو نصابي شانته داغونه وو ، بېخي برکي هم نه و خو ټول څلور پنځه نصابي داغونه يې پر سپين پوټي د هغه ښکلا لا زياته کړې وه . د دې کلا دکوم ماشوم دغه کوکړی دېر خوښ شو و . هغه يې خپلې کلا ته راوړې و . کوچنيانو به هم د دغو ښکلو داغونو له کبله داغي ورته وايي او بيا دا کوکړی په "داغي" مشهور شو .

زړه کلا هېڅکله يې کښې کوڅې نه وه ، که په دغه کلا کښې به کومه ښه بده پېښه شوه نو بيا خوبه يې گڼه گوښه بېخي بل ډول و . داغي به هم په دغه گڼه گوښه کښې لا زيات خوشحاله ښکارېده . خپله لنډۍ لکۍ به يې په بېرېرې خوشه او خپل بوخ غوږونه به يې نور هم بوخول . که په دې زړه کلا کښې به واده و نو داغي به داسې په منډه پوې او بلې خوله گرځېده چې تابه ويل د واده په ضروري او کاري کسانو کښې دی او چې زړې کلا ته به کوم غم پېښ شوی و نو د

هغه بوخ غوښونه به هم زوړېند وو او لکۍ به يې هم مړاوي
بنسکارېدله .

د زړې سترې کلا ټولو استوګنو له داغي سره مينه
لرله . هغه ځکه پر ټولو ګران و چې داغي به هم پر هريوه
مينه کوله . کله چې به کوم يودڅه وخت له پاره پټ کلي او
کلا کښې نه و او چېرته به سفر ته تللی و او بيا به بېرته کلا
ته راغی نو داغي به له ټولو وپاندي ورمخې ته شو . پټ پښو
کښې به ورته بنه ډېره شيبه ورغړېد او بيا به يوې خواته
وږېد .

• • •

نن زړه کلا مړه وه . غمجنه وه او دا زړه کلا هېڅکله هم
چا دومره غمجنه نه وه لېدلې . خدای خبر نن پر زړه کلا څه تندر
راغونږېدلې و . د زړې کلا د ټولو استوګنو سترګې لمدې وې .
د زړې کلا د ډېوالونو او دروازو هم لکه چې ژړل او عجيبه وه
اسمان هم نرۍ پونه وروله . لکه چې د زړې کلا بد مرغۍ هرڅه
ژړول . ورپېڅې يوې خوا او بلې خوا ته اوښتې را اوښتې .

د ماښام له خړې سره سم زړه کلا خالي شوه ، هماغه د
کلونو کلونو زړه کلا ، هماغه د لوسو د ډېوالونو ، د لورې برجونو
ستره کلا ، هماغه د ادم کاکا د بچو او لمسو او کړوسو او
کوڼ وګډه کلا ، هماغه د مستۍ کلا ، هماغه د شنو ګروندو
پټ منځ کښې ولاړه کلا او هماغه د غره پټه بېخ کښې جوړه شوې

کلا . دغه کلا د ماښام په خره کښې بېخي خالي شوه . ټول استوګن
 یې په لمدو سترګو ، له دې زړې کلا څخه ، دغه د خپلو پلرونو
 او نیکونو له کلا څخه ووتل او چې هر یو به له کلا څخه ووتلو
 او تر شابه یې یو ځل بیا زړې کلا ته وروکتل نو یو ښه شیبه
 به ودرېد ، لکه چې د زړې کلا د بوالونه او برجونه چې څه ورته
 وایي . لکه چې زړه کلا ورته د لویې زړې دروازې په خوله ، تېرې
 هېرې کیسې کوي . لکه چې هغه ته او زړې کلا ته په ګډه د
 هغه د زېږېدو له وخت څخه تر همدغې شیبې ، همدغه دغه ښې
 تر شیبې کیسې کوي او هر یو استوګن چې به وروستي ځل
 له پاره خپلې زړې کلا ته وروکتل نو همداسې څه ګانه به پرې
 وشوه .

د ماښام خره چې هرڅومره زیاتېدله ، هرڅومره چې تیاره
 زوړه وکېدله نو هغومره زړه کلا خالي کېدله او بیا نو بېخي
 خالي شوه . یواځې "داغي" لا په زړه کلا کښې پاتې و . ټولو چې
 داغي ته هرڅومره نو ... نو وکړل او هرڅومره چغې چې یې
 ورته وکړلې ، داغي له زړې کلا راونه ووت . ښه دېره شیبه
 یې په هغه پسې خواړې وکړله . خو زلمو په ګډه په داغي
 پسې مېلې پېل کړې ، ټول یې ساتري کړل او داغي لاس ته
 ورنه غی . داغي په زړه کلا کښې د پاتې کېدو له پاره خپل ټول
 زور یوځای کړ او لکه چې هغه خپل ټول زور همدې شیبې ته
 ساتلی و . پر داغي د هېچا زور ونه رسېد او بیا نو مجبور

شول چې داغي پرېږدي ، د داغي د پېښېدلو او پاتې کېدلو
داغونه له ټولو سره په زېږونو کېنې پاتې شول .

داغي له زړې کلا سره يوازې پاتې شو . هغه ټوله شپه
سونکېده . انګولا يې کوله او لکه چې هغه ژاړې ، لکه چې
هغه د زړې کلا په سرنوشت پورې ژاړې ، لکه چې هغه ته
زړه کلا له خپلو استوګنو پرته ډېره بل ډول ښکارېده . ټوله
شپه له زړې کلا پرچاپېر وگرځېد . په هېڅ ځای کېنې يې د زړه
تسل نه کېده . هغه هېڅکله زړه کلا داسې نه وه لېدلې . هغه
خو شپې يې همداسې وکړل ، خو ورځې يې همداسې وکړل ، هغه
غوښتل چې زړه کلا يوازې پرې نه ږدي . پر هغه زړه کلا ډېره
ګرانه وه او غوښتل يې چې تر پای له همدغې زړې کلا سره پاتې
شي .

• • •

زړه کلا همداسې خالي پرته وه . د زړې کلا زړه پلن او
لورې د بېلونه لا هماغسې خپه وو . د زړې کلا زړه دروازې
لا هماغسې بنده او غمجنه وه . کله کله به په هولو کېنې
د کارغانو اوازونه واورېدل شول ، خو اخلا نه ، د زړې
دروازې کېنې اړخ ته "داغي" پروت و ، څنگ ته يې د سرې وينې
خو داغونه پراته وو او لکه چې دا داغونه د داغي خولې جوتا

کړې وو . کابل

۱۳۶۷ ، ۱۱ ، ۱

کوچنی غازی

د خواړسو پخولو کول د شا او خوا معلومېده . په دې زندان کې تر ټولو کوچنۍ بندي و . هغه يې يواځې په يوه کوټه کې اچولې و . کوټه قلفي و . کله کله به يې بهر راپرېښودلو . يو عسکر به تر شا ورپسې روان و . هغه به په دغه حال کې هم په دهلېز او انگرې کې داسې روان و ، داسې قدمونه به يې اخېستل ، لکه د پوځ عمر کوم اتل بندي چې د غرو او وياړ کامونه اوچتوي . په پښو کې خويي نرولنې نه وې خو هغه ته چې به چاکتل نو د پښو د تصويري نرولنو آواز به د هغه د تنک په ښکالو کې هم سري ته د محبوبې د ښکرو د شريکا د آواز په څېر ښکاره شو .

هره ورځ چې به هغه ته له کوټه قلفي څخه د راوتلو

اجازه ورکړله شوه او هغه به راووت ، نو د ټولو بنديانو سترگې به هغه ته ورواوښتلې . ټولو به لاس ورته پرېښودله . ټولو به حېران حېران ورته کتل . خو هغه به تل پاس کتل ، د زندان لورې دېوالو او برجونو ته ، آسمان ته ، لمر ته .

هسې خو په زندان کېنې د هر بندي جلا جلا کیسې او افسانې وې ، هر چا ځان ته خپلې خپلې کیسې لرې ، او کله کله به دغو کیسو د افسانو بڼه غورځوله ، خود هغه په باب به په زندان کېنې ډول ډول کیسې کېدلې . چا به یوڅه ویل او چا به هم بل څه . هغه ټولو ته گران و . د ټولو بنديانو په زړه کېنې یې ځای و ، خو له هغه سره یې د مینې د ښکاره کولو له پاره توان نه لار . دغه توان ترې اخیستل شوی و . کله چې د مینې د څرگندولو توان هم نه وي ، نو ټول توانونه له مخه ځي . د غرنی په باب هم خبره همداسې وه . آسپتیا ! د هغه خپل نوم غرنی و . غرنی به خدای خبر له پخوا څخه همداسې خوار خوارینجی و او که اوس زندان داسې خپلی و . بس یواځې پوستکی او هډوکي ښکارېده ، خو په سترگو کېنې یې څه عجیبه اغېز پروت و . یو ډول برم یې لار ، او لکه چې دغه برم د هغه کیسو هغه ته بخښلی و . غرنی به لنډې شان زېږې جامې اغوستې وې او نارې بوتیان به یې په پښو وو ، لکه چې دده خپل نه وي او یا لکه چې اوس د ده په پښو کېنې لوی شوي وي ، دومره له کاره لوېدلې وو چې دا نه معلومېدل چې یو وخت به یې رنګ څنگه و ؟

غرفي له چا سر خبرې نه کولې . هغه ته يې د خبرو اجازه وکوله
 هم نه ، خود هر بندي په زړه کښې دا تلوسه وه چې له هغه سره
 يوه شيبه ناست وای ، هغه ته يې يوه شيبه ښه سم کتلی وای .
 د هغه د زړه خبرې يې اورېدلې وای . هغه به څنگه غږېږي ؟ هغه
 به څه وايي ؟ دا ډول پوښتنې د هر بندي په ذهن کښې پرتې وې .
 خو هغه له چا سر خبرې نه شوې کولې ، بل کوم بندي هم
 زړه نه شو ښه کولی چې هغه ته څه ووايي . چا زيات وکتلی هم
 نه شول .

په زندان کښې د هغه د کړولو او ځورولو رنگ په رنگ
 کيسې کېدلې . چا به د هغه د ځورولو په باب يوڅه ويل او چا بل
 څه . په تېره بيا په هغه وخت کښې چې غرفي يې ډېر وخت له
 کوټه قلفه څخه رابهر نه کړ . بيا به نو اوانرې او انگازې بل
 ډول شوې . تودې به شوې ... سرې به شوې ... بيا به تودې
 شوې او دغه سرښت او تودښت به همداسې روان و .
 خويوه ورځ څه عجيبه شان پېښه وشوه . هغه يې هم
 بهر راوېست . هماغسې له بومه ډک کامونه يې اخېستل .
 تر شا يې يو سپاهي ورپسې روان و . دا ځل يې وجود لاندې
 زيات کمزورې ښکارېده . لږه شيبه چې به تېره شوه ، پرځای
 به کښېناست ، لنډه شان دمه به يې وکړه او بيا به روان شو .
 هغه لانزات کمزورې ښکاره کېده ، خو خداي خبر چې دلته يې
 لارې دلته مزل کمزوري کامونه يې هم څنگه له بوم څخه

ډک بشکاربډل . هغه لږه شيبه ودرېد . خپل شا او خوا ته يې وکتل .
 بيا يې د زندان لورې د ډوالونه او برجونه له نظره تېر کړل او پر
 ځای کېناست . په همدغه وخت کېنې يې د پوځ عمر زنداني له خپله
 ځايه منډه کړه . په يوه منډه يې خپل ځان تر غرنې ورساوه
 او بيا يې هغه له مټونو څخه نيولې او پر خپلو اوږو سپور کړي
 و . دا کار يې دومره په بېرته کېنې وکړ لکه چې څوک سترگې رپوي .
 هغه يې پر اوږو سپور کړ او يوه چيغه يې کړه :

-کوچنی غازي . . . کوچنی غازي . . .

د زندان په انگرې کېنې د ټولو سترگې د هغه په لور شوې .
 هغه خپل غږ نور هم لوړ کړ :

-دا دی کوچنی غازي . . . کوچنی غازي دا دی . . .

ټول د هغه پر لور وروړوان شول ، خو لا نور څوک
 نه وو ورسېدلي چې له هغوی څخه بيا گڼ شمېر سپايان
 راټاو شوي وو . هغه او غرنې دواړې يې تر کوټکونو لاندې
 کړل او بيا يې په نورو زندانيانو راباندې کړل . خو هغه زنداني
 لا هماغسې د خپل غږ اټکلزې اوچتولې :

-کوچنی غازي . . . کوچنی غازي . . .

خو سپايان رازيات شول او بيا ډېر زړ د غه گټه کوټه
 خټه کړې شوه . څو ورځې يې بنديان د زندان انگرې ته راونه .
 وېستل او هغه د پاڅه عمر سپين بزيړي ټيچېرته کوټه قلبي کړ .
 له دې وروسته د زندان په هو کوټه کېنې د غرنې په

باب خبرې کړې شوې . له دې وروسته به هغه ته هېچا
هم غرنې نه وایه . هغه په کوچني غازي « مشهور شو . اوس
به نورياتي زنداني کيسې د «کوچني غازي» په باب وي .

کوچني غازي په يواځې ځان دروسانو يو ټانک تباه کړی و .
کوم لاسي جوړ شوی بم يې د ټانک مخې ته وراچولې و . ټانک
او پنځه روسان يې په کښې لولپه کړي وو . بيا يې هغه نيولی
و او دا دی دا دومره موده په زندان کښې و .

له هماغې ورځې وروسته به د هر چا په خوله کښې د «کوچني
غازي» خبره وه :

- وايي چې کوچني غازي يې ډېر وهلی دی ...

- ټول يې داغلی دی ...

- ظالمو پر کوچني غازي څه څه نخرې نه دی کړې ...

- وايي چې کوچني غازي نه خوب ته پرېږدی . نه د خوراک

څه ورکوي ... ورته وايي چې وایه : د چا په لارښودنه

دې دا کار کړي دی ؟

- او د هغه له خولې سپني قدرې هم نه وځي ...

او بل به په کښې راغبر کړ :

- آفرين د نارينه اولاده !

خو يوه شپه دا ټولې کيسې پای ته ورسېدلې . ښکته توښه

شپه وه . زندان له پخول څخه هم خونړی ښکارېده . وېځ

وه . د اسمان مخ ټول په تور وروېځو پټ و . په همدغې

يوه شپه کښې څوک راغلل او "کوچنی غازي" يې له کوټه قلفی
 بهر کړي . هغه ته يې تکه توره خولۍ ورپه سر کړې وه . دهغه
 سترگې يې وړپټې کړې وې ، خو دهغه له بيولو سره سم په
 ټول زندان کښې استکانې خپرې شوې :

- کوچنی غازي ... کوچنی غازي ...

دهدغه غږ په بدرگه کښې هغه روان و . کامونه يې له
 پخول څخه هم ، له زيات برم څخه ډک وو . دغو غږونو د
 زندان ټولې کوټې او ټول دهلېزونه ونيول او استکانې يې غږکې
 او راغږکې شوې . هرچا او هرڅه شي غږ کاوه :

- کوچنی غازي ... کوچنی غازي ...

حوت ۱۳۶۸ ش

پېښور

ورکھ سندھ

نوي راديو مي اخېستي وه . راديو مي زياته خوښه وه .
 زه چې وپېژني وم هم مي راديو ډېره زياته خوښه وه . ما به تل
 خپل پلار ته د راديو داخېستو ويل . پلار به مي خبره هسې په هغه
 دغه تېره کړله . يوه ورځ مي کلک تکل وکړ چې نن خامخا خپل پلار
 ته په دې باب واييم . دا هل به خامخا راديو راته واخلي . زه
 به کلکه غوښتنه ترې وکړم . هغه ته مي وويل :
 - پلاره ! د ټولو خلکو راديو شته او زموږ نه شته .
 هغه ځواب راكړ :

* دغه لنډه كيسه پخوا په يوه مجله كښې
 د "ستا په لاس كښې جام جام ..." په نوم چاپ شوې ده .

- د ټولوله کومه شوم ؟

ما ورته وويل :

- هغه دی د شریف دې هم شته ، د گنډېر دې هم

او د

خو هغه زما خبره ، زما په ستوني کښې راوړه کړله :

- پريده ! غوښتونه مې مه خور . چپ شه !

زه لا هماغسې په خپله خبره ټينګ ولاړ وم :

- نو ولې د هغوی شته ، ولې زمونږ نه شته ولې

نه شته

د هغه حوصله لکه چې نوره نه وي پاتې شوې . په غصه

يې راته وويل :

- په څه يې واخلم . . . له کومه يې کم ؟ !

زه حېران شوم . څنگه يې په څه واخلي ؟ څنگه يې له کومه

کړي ؟ دا نور و خلکو له کومه کړې ؟ . . . زه په دې خبرو

نه پوهېدم . هغه ته مې ډېر لنډ جواب ورکړ :

- ولې خوروايې خله کنه ، څه سخته خو نه ده .

زما د پلار قهر دا ځلې لازیات شو . دا وار يې په لوی

اواز راته وويل :

- څنگه يې واخلم ؟ په څه يې واخلم ؟

او له يوې شيبې څخه وروسته يې خپل اولز لازیات

لورې کړ او ماته يې په غصه وويل :

- بس چې نور مې غوښتله ونه و نه خوري . پوه شوې ملكه :

د هغه له قهره كه له يوې خولدارېدم ، نوله بلې خوا

زه نه پوهېدم چې هغه يې څنگه نه شي اخېستلی . اخر مې زړه

راغتي كړ او بيا مې ورته وويل :

- په ښار كښې خرڅېږي . ټول يې اخلي . لار شه هلته يې

واخله . يوه ښايسته راډيو واخله ، چې ښايسته سندرې په كښې

وي

هغه دا ځل د قار پر ځای موسكې شو . ما فكر وكړ چې

زما خبره يې گوندې زړه ته وليږده . زه هم خوشحاله غونډې

شوم ، خو هغه په خندا ماته وويل :

- اخېستل خو يې اسان دي ، خو په څه يې واخلم ؟

ما ورته وويل :

- نور خلك يې په څه شي اخلي ؟

هغه ځواب راكړ :

- نور ؟ نور يې په پېسو اخلي .

او ما په بيرته ورته وويل :

- ته يې هم په پېسو واخله .

هغه دا ځل يوه شيبه ځنډ وكړ . په كراره يې راته وويل :

- پېسې له كومه شي بچو ، پېسې ؟^{۱۹}

او له دې خبرې سره سم زه چې شوم . هغه هم

چپ شو . زما په ذهن كښې دې خبرې پرله پسې انگازې

جوړولې :

- پېسې له کومه شي ... پېسې ... پېسې

خو زه په دې نه پوهېدم چې هلته له هغو خو

نورو کورونو سره پېسې له کومه شوې دي ، هغوی
نو راډیوګانې په خټه شي اخیستې دي ؟ او بیا مې سوچ وکړ
چې دا زما له پلار سره نو ولې پېسې نه شته ؟ زه په دې نه
شوم پوهېدلی . زما په ذهن کښې لا هماغسې سوچونه ګرځېدل
راګرځېدل . دغو سوچونو لا زما د زړه هوسونه راهنول
خو ما اوس د خپل پلار د خبرې په وړاندې د کومې بلې خبرې
ځای نه شو موندلی . هغه ماته پرېکړې خبره کړې وه . هغه
باید پېسې له کومه کړې وای ؟ زه د دې سوال په ځواب
نه پوهېدم . زه نه پوهېدم چې له هغه سره ولې پېسې
نه شته ؟ هغه ولې نه شي کولی چې راډیو واخلي ؟ ولې
پېسې نه شته ؟ ولې راډیو نه شته ؟

زموږ کور د ګنډېر دوی د کور په څنګ کښې و . موږ
او هغوی سره ګاونډیان وو . هغوی چې به کله راډیو
جکه ونيوله نو غږ به یې زموږ کور ته هم لارښوده . خو
زیاتره وخت به یې راډیو جکه نه ونيوله ، او چې راډیو به
جکه وه او کوم چا به یې غږ بېرته ټیټ کړ ، نو لکه زما
زړه چې یې له سینې څخه بوټی راوپستلی وي .
زما په زړه کښې به تېر شول :

- د ظالم زويه څه دي وکړل ؟!

او بيا به مې په زړه کښې د پلار هغو خبرو انگازې
جوړې کړې :

- پېسې نه شته بچو پېسې !

او ما به بيا هم له ځانه سره فکر وکړ :

- چې دا ولې نه شته . خداى زده ولې ولې ؟

او بيا به همدغو سوچونو له ځان سره لاهو کړې وم .

نه به تردېره پورې په همدغو سوچونو کښې ډوب وم .

دغه سوچونه زما د ژوند يوه نه جلا کېدونکې برخه وه . د

راديو د لرلو هوسونو به زه هره ورځ څورولم .

ما يوه ورځ خپل همزوي او کاوندې گندېر ته وويل :

- گوره گندېر ! که په راديو کښې کومه ښه سندره

وه ، نو ښه يې جگړه چې موږ يې هم واورو کړه !

گندېر يو منونکى هلک و . هغه به تردې ورسوسته

هداسې کول . کله به يې راديو دومره جکه ونيوله چې ما به

فکر وکړ ، راديو زما په څنگ کښې ده . او په دې توگه به

اوس ما د خپلې راديو د لرلو تسکين د گندېر دوى پر راديو

کولو . يوه شپه په راديو کښې يوه ډېره ښکلې سندره وه .

گندېر خپله راديو ښه جکه کړې وه . يو ځل مې د هغه د

پلار غږ واورېد چې پر گندېر يې منت وکړ :

- ټيټه کړه زښه ! څه هوټل خو نه دى !

او بيا يو ناڅاپه راډيو ورو شوم . دومره ورو چې د
 گنډېر دوى له كورخه يې تر دې ځايه اواز نه شو راتللى . د
 گنډېر د پلار خبره نه وه ، لكه زما كوچنې ته چې دې تېر
 راخلاص كړې وي . يو ناڅاپه له ځايه پورته شوم . د خپل
 كور په انگرې كښې يو خول او بل خول وگرځېدم او بېرته خپل كټه
 ته راغلم . بېرته په خپل ځاى كښې څلاستم . بيا نو گنډېر د خپل
 پلار له ډاره راډيو ته كوچې ورنه وړې . د راډيو د سندريز غږ
 پر ځاى د گنډېر د پلار قهرجن غږ زما په ذهن كښې انگازې
 جوړولې :

- ټيټه كړه زڼيله ! څه هوټل خو نه دى !

د گنډېر د پلار دغه غږ زما په غوږونو كښې همداسې
 انگازې كولې . ما د همدغه غږ په باب فكر كاوه . خداى خبره
 هوټل كښې به څنگه وي ؟ د هوټل نوم يې څنگه واخېست ؟
 لكه چې په هوټل كښې ډېرې زياتې راډيوگانې وي ، كه څنگه ؟
 همداسې به وي . هوټل به له راډيوگانو ډك وي او د ټولو
 راډيوگانو اوازونه به جگ وي . په ټولو كښې به ښكلې سندري
 وي . د هوټل په باب او د هوټل د راډيوگانو په هكله زما
 سوچونه همداسې روان وو . زما په زړه كښې تېر شول :

- كاشكې زمونږ د كور په څنگ كښې هم هوټل واى !

ما يوازې د هوټل نوم اوسېدلى و . يوازې د كلي خو
 هلكانو راته په بازار كښې د هوټلو په باب يوڅه ويلې وو

زموږ په کلي کښې به ځينو هغو هلکانو چې پلرونو به ښار
ته له ځانه سره بوولي وړ ، د هوتلونو په باب کله کله مونږ
ته خبرې کولې . هغوی به ويل :

— په هوتلونو کښې عجيبه ډوډۍ وي !

بل به وويل :

— داسې غوړ ډوډۍ وي چې بس له هرڅه نه غوړي

څاڅي !

او موږ تلو هلکانو به لارې تېرې کړې . کوم بل هلک

به په کلانکارۍ وويل :

— ښه ده چې د هوتل چای او خوابه مو هم نه دي

لېږدلي .

بيا به يې وڅنډل او په غرور به يې وويل :

— که چا د هوتل چای او ډوډۍ نه وي خوړلې نو هغوی

په دې خبرو نه پوهېږي .

او خپلې خبرې ته به يې ادامه ورکړه :

— هلته داسې ګڼه ګوښه وي چې هي توبه ! يوه ډله ځي

او بله راځي . مېړونو ته ټچو کيونا ست وي او رنگ په رنگ ډوډۍ

ورته راځي .

او چې دا خبره به يې وکړه نو موږ نور و هلکانو ته به

په کلي کښې د کوم شتمن سړي خبرات راپاد شو او يا هم د

کوم بډاۍ کور د واده ناری چې څنګه به ډلې ډلې خلک خبرات

او ناري ته تلل او تلل ، خو هغه هلک به بيا وويل :
— دوى يې بل رېک خوندي کوي . تاسو به هېڅکله هم
نه وي خوړلى

او زموږ د ټولو په زړونو کينې به د ښار او د هوټلونو
د لېدلو د هوس سکروچې بلې شوې .
زما په زړه کينې به تېر شول :
— کاشکې ما هم هوټل لېدلى وای !

خو اوس چې مې د گندېر د پلار دې خبرې بيا بيا په
غوږونو کينې استکارې جوړې کړې وې چې :
— پټه کړه رذيله ! څه هوټل خو نه دى !

نو زما په زړه کينې به بيا بيا دا امېدونه راټلل چې :
— کاشکې زموږ کور د هوټل په څنگ کينې وای ! راډيو
خو به مې تل اورېدلى !

زۀ په همدغو سوچونو ، په همدغو امېدونو کينې ډوب
وم . ما په همدې باب فکر کاوۀ : ولې د گندېر دې راډيو شته
او زموږ نه شته ؟ او زۀ په همدغو سوچونو کينې خوب
ليووم .

پلار مې دلوى سرک پر غاړه له سرويس څخه راوړ شو .
هغه سهار ښار ته تللى و . ډېر په بيله بيله کور ته راروان
و . ما ورننډې کړلې . مخې ته ورغلام . له ورايه مې غږ
ورته وکړ :

- پلاره ! راډيو دې راوړم ؟ راډيو دې راوړم ؟ راډيو

دې

هغه په ارامه راته وويل :

- هو ! راوړې مې ده .

زما د زړه يوه ستره هيله ترسره شوې وه . زړه مې
توپونه پېل کړل . په تلوسه مې پوښتنه ترې وکړه .

- کومه ده پلاره ؟ ته يې ماته راکړې !

هغه راته وويل :

- پرېده بابا ! اوس مې پرېده . چې يو ځل خوکور ته

ورسېږو .

او زما په زړه کښې سخت ارمان بيا غزويې وکړې :

- کاشکې همدا اوس په کور کښې واى !

دغه ډېره لنډه لار پر ما ډېره اوږده تېره شوه . کله
چې موږ کور ته راوړسېدلو ، نو پلار مې خپل راوي پندوکی
راخلاص کړ . هلته يې راډيو ډېره په احتياط په گڼ شمېر
توپونو کښې تاو کړې وه . په ډېر احتياط يې راواخېستله . لکه
خوږ لاس داسې يې توغې ترې لرې کړې . زما زړه توپونه وهل .
ما يو وار له خپل پلار څخه غېږه راتاو کړه . هغه راته نور
هم گران شوی و . هغه راډيو ماته راکړه . زما زړه خپل توپونه
نور هم نور وړ کړل . ما راډيو ته پاس او لاندې ، شا او
خوښه ډېره شيبه وکتل . ډېره زياته مې خوښه شوه . راډيو

مې چالان كړه . ښه مې جگه كړه . خه خبرې په كښې وې . نور
 مې يې هم غږ لوړ كړ . ما ولېدل چې زمونږ ټول كاونديان ټول
 لوى او ولړ ، ښځې او پېغلې په خپلو كوټو راپورته شوي دي .
 ټول حېران ولاړ وو . ټولو زمونږ كور ته راكټل . ماته خه .
 عجيبه غرور پېدا شوى و . گنډېر هم د خپلې كوټې پر سر
 ولاړ و . ما هغه ته غږ كړ :

— گنډېر ! ستاسو راډيو ښايسته ده كه زمونږ ؟

او هغه چپه خوله ولاړ و . لكه زما خبره يې چې هېڅ
 اورېدلې نه وي . ما بيا ودرغ كړ :

— تاته واييم گنډېر ! ستاسو هغه ښه ده كه زمونږ ؟

او بيا مې غږ نور هم يوڅه لوړ كړ :

— ته خو وگور كنه ؟

ما راډيو ته لاس كښې يوڅه وراوچته كړه . د راډيو غږ

مې نور هم يوڅه جگ كړ . هغه دا ځل هم چپ ولاړ و

زما دا ځل هغه ته غصه راغله :

— تاته واييم ده د سپي بچيه !

عجيبه وه . هغه بيا هم خه ونه ويل . زما د قهر

ځواب يې هم رانه كړ . ما چې هغه ته وركتل كه گورم چې

هغه ماته په بې پروايۍ راوكتل او بيا بېرته خپل كور ته كوز

شو . ما چې شا او خوا ته وكتل نو زمونږ ټول كاونديان بېرته خپلو

خپلو كورونو ته كوز شوي وو . د ټولو كوټو سرونه خالي

شوي وو . زما غرور يو ډول تر پښو لاندې شوى و . هغې

د کونټوله بامونو څخه کونړ شول ، خو لکه چې زه يې د غرور
 له بام څخه کونړ کړی يم . زه حېران وم . گندېر څنگه زما
 د پوښتنو ځواب راته کړ ؟ څنگه ټول کاونديان زمونږ له راډيو
 سره يې علاقي وو . ما يو ځل بيا خپلې راډيو ته لاندې باندې وکتل .
 ما د راډيو سوچ تاو راتاو کړ . يو ځل يوه ښکلې سندره په کښې
 پېل شوه .

- ستا په لاس کښې جام جام

خدای دې راپخلا که ...

هماغه سندره چې زما خوښه وه . هماغه سندره چې
 کله به د گندېر دوی په راډيو کښې راووته ، نو زما غوښه وه
 به بيا د هغوی د کور د دروازې سورو ته رسېدلې وو
 او تر هغه چې به داسندره نه وه خلاصه شوې ، نو زه
 به له هغه ځايه نه راپورته کېدل . زما ښه ياد شي . يوه
 ورځ د شپې موبز ټول په خپل انگرې کښې پراته وو . د گندېر
 دوی راډيو جوړ ورو ورو غږېدله . يو ځل همدا سندره
 په کښې راووتله :

- ستا په لاس کښې جام جام

خدای دې راپخلا که ...

او زه يو ځل له خپله ځايه راپورته شوم . خپل بام ته
 وختلم . ما په زور گندېر ته ورغږ کړ :
 - گندېر ! راډيو خو مولېر جگه کي زده کړه !

او ما په خپل دغه غږ خپل پلار او دگنډېر پلار دواړه
له خوبه راځک کړي وو. په هغه شپه زه خپل پلار ښه وډبولم.
اوس چې مې پلار همدغه څو شیبې مخکېنې له ښار
نوې راډیو راوړې وه، نو دادی، هماغه سندره په کښې
پېل شوې وه:

— ستا په لاس کښې جام جام
خدای دې را پخلا که ...

ما د خپلې راډیو غږ نور هم لوست کړ. خپل شا اوخوا ته
چې مې وکتل، بیا هم زموږ ټول ټاکنو لیان د خپلو کوټو سره
ته راختلي وو. ما ته یو ځل بیا غږ وراپېدا شو. ما چې
دگنډېر دوی د کور بام ته وکتل نو گنډېر لا د کوټې سر ته
نه وراپورته شوی. ما د راډیو هوا نور هم جکه کړه.
زما د خونې سندره نور هم مستې ته رسېدلې وه:
— ستا په لاس کښې جام جام
خدای دې را پخلا که ...

او زما زړه هوا وکړه. له ځایه راپورته شوم. د سندري
غږ مې نور هم لوست کړ او مایو ناڅاپه راډیو هم له مستې
نه هوا ته جکه کړه. راډیو ډېر زیاته جکه شوه. ما خپل
لاسونه ورته نیولي وو. بېرته راښکته شوه، خو زما لاسونه
هغه ایساک نه کړي شوه. راډیو پر زمکه ولوېده او ټوټې—
ټوټې شوه. سندره هم بنده شوه. لکه د سندره غاړې مې

چې دې بنده کړې وي . زما زړه په ډاگې ولگېد . ما ولېدل چې
 گندېر ولاړ دی . هغه چې ما ته او زموږ راډيو ته راوکتل
 نو دکت کتې خندا يې شروع کړه . ما ولېدل چې زموږ نور
 کارندويان هم بېرته خپلو بامونو ته راپورته شوي دي او
 زموږ ټول کارندويان په ما پورې خاندي . زه د هغوی د خنداڅپو
 نور هم وځورولسم . ما بيا گندېر ته وکتل . هغه بيا هم
 په کت کت خندل . هغه ته مې زياته غصه راغله . ما ويل راشه
 يوه کلکه کنځل ورته وکړه . ما په خپل زړه کينې کنځله راجوړه
 کړه :

- گ ...

عجيبه وه . زما له ستوني غږ نه خوت . ما هېڅ هم نه
 شول ويلی . ما غوښتل ډېرڅه ووايم . گندېر ته بڼې
 بدې ردې ووايم چې څنگه داسې په کت کت په ما پورې
 خاندي . خو زما له ستوني هېڅ غږ راونه خوت . ما يوځل
 بيا گندېر ته او خپلو نورو کارندويانو ته وکتل . ټولو هدايې
 پرله پسې خندا کوله . د خدا څپې يې له يوې شيبې څخه
 بلې ته زياتېدلې او لکه چې د هغوی د خدا د سپلا ب څپې
 ما هم له ځانه سره لاهو کوي . زه زمکې ته تپت شوم . ما
 وکتل چې زموږ راډيو بېخي ټوټې ټوټې شوې ده . ما پر خپل
 ځان ډېر زور راوړ او يوه سخته چيغه مې وکړه .
 زه مې خپلې مور وځوړولم او په مهرباني يې راته وويل :

- لوبڼه ! وډارېدې که څنگه ؟

او زه پوه شوم چې ښه ده راډيو خونه ده ماته شوې .
اصلاً راډيو نه شته ! سبا ته چې ما خپلې موټر ته د خپل خوب
کيسه وکړه ، نو هغې هېڅ ونه ويل ، يوازې يې سترگې له اوبڼکو
ډکې شوې وې .

خو اوس دا دی ما راډيو اخېستې وه . اوس ما خپله دوه
توان لرلو چې په خپلو پېسو راډيو واخلم . ما اوس خپل د ماشومتوب
او کوچنيتوب د دوران ارمان خپله تر سره کولی شو . ما راډيو
اخيستې وه . ما د خپلې خوښې د سندرو د اورېدو ډېر ارمان
کړی و . ما چې به راډيو نه لرله نو يوازې په شونډو کښې به
مې کله کله د خپلې خوښې د سندرو زمزمه کوله . زما ځينې
سندري ډېرې خوښې وې . هغه به مې کله يوازې په زړه
کښې له ځانه سره زمزمه کولې او چې کوم بل څوک به نه و
نوبيا خوبه مې په څه ټيټي شانته غږ له ځانه سره زمزمه
کولې . ما به هر ورځ د خپلې خوښې د غه سندري يوازې
په شونډو کښې زمزمه کولې :

- راځه چې يوه جوړه کړو جوړه کړه په ځنگل کښې ...

او :

- بېولا بې ... لالې ...

او :

- ستا د سترگو بلا واخلم بيا دې سترگې ولې سري دي ...

او :

— گوره چې خدا کوي په سترگو کښې ...

او :

— ستا په لاس کښې جام جام

خدای دې راپخلا که ...

خو اوس دغه ټولې سندري ما په خپله راډيو کښې اورېدلی شوي . ما خپله راډيو اخېستې وه . ما هغه راډيو اخېستې وه چې مايې خوبونه لېدلي وو . هغه چې زه ورسره په وينه او په خوب کښې يوځای اوسېدلی وم . ما خپل ارمان ترسره شوی ولېد . ما ته بيا يودول غرور راپېدا شو . په خپلو پېسو مي ځانته راډيو اخېستې وه . اوس ما دومره پېسې گټلې شوې چې ځانته پرې راډيو واخلم . ما اوس مکتب پای ته رسولی و . په يوې ځای کښې مي ځان ته کار پېدا کړی و ، او دا دی دوی معاش مي لار چې راډيو پرې واخلم . ما په خپل لومړني معاش خپله دخوښې راډيو واخېستله . خپل ټول معاش مي په راډيو ورکړ . ما چې له دکاندار څخه راډيو واخېستله او هغه ته مي پېسې ورکولې ، نو ما ته مي هغه د کوچنيتوب د وخت د راډيو په باب ټولې شلې گۍ رايادې شوې . ما ته مي د پلار هغه خبره بيا بيا رايادېدله :

— پېسې له کومه شي بچو ... پېسې !

او دا دی ، ما اوس پېسې پېدا کړې وې . دا دی راډيو مي

اخيستي وه . دا دي اوس مي دكاندار ته پيسي حسابولي ، خوزه
 دغو سوچونو د پيسو په حساب كښي تېروېستم . ما بيا
 د پيسو حساب له سره پيل كړ . ما به لا د پيسو حساب نيايي
 ته نه و رسولی چې بيا به مي د پلار هغو خبرو په غوږونو
 كښي انگازي جوړې كړي :

- پيسي له كومه شي بچو ... پيسي ؟!

او زه بيا په حساب كښي غلط شوم . خو خو ځله مي
 د پيسو شمېرل بيا له سره پيل كړل . اخر دهغه دكاندار زړه زما
 د پيسو شمېرلو ته تنگ شو . زما له لاسه يي د پيسو ټول
 بندول واخيست او خپله يي پسي وشمېرلې .

ما راډيو په لاس كښي راونيوله او له دكانه راووتم . په
 دېره خوښۍ كور ته راغلم . زيات خوشحاله وم . ځان مي هېڅكله
 دومره نېكمرغه نه و احساس كړي . راډيو مي مخي ته كېښودله
 او غوښتل مي چې روښانه يي كړم . زما زړه و چې لومړي په كښي
 خپله هماغه د خوښي سندره واورم :

- ستا په لاس كښي جام جام

خدای دې را پخلا كه ...

او مخكښي له دې نه چې راډيو روښانه كړم ، خپله مي
 هم نرمه ورسره پيل كړه :

- ستا په لاس كښي جام جام

خدای دې را پخلا كه ...

ما راډيو روښانه کړله . يوې او بلې خواته مې يې ساتن تاو
راتاو کړه . ما خپله د خوبنې سندره په راډيو کښې پېدا نه
کړې شوه . اخر مې په يوه برخه کښې څه غږ واوريږد . ستنه مې
يې جوړه کړه او ما عجيبه څه واوريږدل :

- پلانکي ... پلار

ما خپل غوږونه تېز کړل :

- دا خور زه پېژنم !

خپل غوږونه مې نور هم تېز کړل :

- پلانکي ... کا کا

د ده نوم يې څنگه راخيست ؟

خپل هرڅه مې راډيو ته متوجه کړل :

- پلانکي او پلانکي ... وروڼه ...

او زمانه درز ولويد . زما د يو ډېر نژدې ملگري د مرک
اعلان و . ما خپل سر ته تکان ورکړ . ما ويل چې گوندې خوب
ويښم . خو نه ما رښتيا اوږېدلي وو . زما يو دوست مړ شوی و

او په دې توگه زه په يو لوی ماتم اخته شوم . ما راډيو بېرته
کل کړه . سمدلاسه له ځايه جگ شوم او د هماغه ماتم پر
لور روان شوم . ما د خپل دوست د جنازې د ښځېدلو په
مراسمو کښې گډون وکړ . زه چې بېرته کور ته راستون شوم
نو په راډيو مې سترگې ولگېدلي . له راډيو څخه مې بدې راغلل .
خو هغه لکه په ما پورې چې خاندې . زه مې د ماڼۍ له سره

لري کړه . یوه څنگ ته مې کېښودله .

سبا ته مې بیا زړه صبر نه شو . راډیو مې راواخېستله .
په هماغې سندري پسې گرځېدلسم . ما فکر کاوه چې اوس خو
به زما د خوښې سندره پېدا شي . خو ما چې راډیو روښانه کړه
بیا د یو چا د مرګ خبر و . زه هک پک شوم . ما چې هرڅومره
راډیو ولټوله ، د خپلې خوښې سندره مې په کښې پېدا نه کړي
شو . بېرته مې راډیو څنگ ته کېښودله . له راډیو مې بدې راغلل .
او ما بیا هم خو ورځې راډیو ته لاس ورنه وړ .

بله ورځ مې بیا هم زړه صبر نه شو . بیا مې راډیو راواخېستله .
بیا مې روښانه کړله . زه بیا د خپلې خوښې سندري په لټه کښې وم .
هغه سندره ما دېر کلونه نه وه اورېدلې . ما بیا په راډیو کښې
د دې سندري له لټون سره سم په شونډو کښې زمزمه پیل
کړه :

- ستا په لاس کښې جام جام

خدای دې راپخلاکه . . .

خو کله چې راډیو روښانه شو ، زه بیا هک پک شوم . بیا
هم د مړو اعلانونه . بیا هم د مرګ خبرونه وو . ما بېرته
راډیو کل کړه . له لري شیدې وروسته مې راډیو بېرته روښانه
کړه . بیا هم د مرګ یو اعلان و . نومونه یې زما غوږ ته اشنا
راتلل . ټول نومونه ماته اشنا وو . زه د دې ورو کسانو جنازو
او فاتحو ته باید تللی وای . اوس زما له راډیو نه زیات بدې راغلي

وو . اوس مې له راډيو څخه کرکه کېدله . د مرگ له اعلانونو او خبرونو پرته مې لابل څه نه وو ترې اوږېدلې . يا خو به ما په داسې وخت کېنې راډيو ته لاس کېچې د مړې د اعلانونو وخت به و . يوه ورځ ما خپل يو ملګري ته وويل :

- زه خونور د راډيو د مړو اعلانونو سترې کړې يم . همداسې مرګونه او همداسې جنازې ... او فاتحې . هغه راته ځواب راکړ :

- غم يې مه کوم . د مړو له اعلانونو پرته هم ټولې خبرې د مرګونو او ويرونو په باب دي . . . پرته له مرګه به بله خبره ونه وږي .

له دې وروسته چې به هرچاته ما د راډيو د دغو مرګنيو خبرو په هکله څه ويل ، نو ټولو به هدا شان ځواب راکاوه .

ما ورو ورو د راډيو د مرګونو له دغو اعلانونو سره هم عادت کاوه . زما کرکه د خامخا اوږېدلو په يوډول عادت بدلېده . سره له دې چې زه به اوس هم کله چې کورته ورسېدلم نوراديو ته به مې يوډول په کرکه کتل ، خو ډېر ژر به مې په زړه کېنې تېر شول چې راډيو خامخا چالان کړم ، هسې نه چې بيا کوم اشنا مې شوی وي . او زياتره به همداسې کېدل . خامخا به يو يار او اشنا مې و .

نن ما بنام زه ډېر سترې ستومانۍ کور ته راغلم . نن

مې ډېر زيات كار كړې و. زما د مېز پر سر راډيو پرته وه. ما چې راډيو ته وکتل نو لاچوپه پرته وه ، خو بيا هم لکه په دغه چوپتيا کښې چې ماته يوڅه وايي ، لکه چې راته وايي : ”ونيسه او ما واوره!“

زما هم زړه وتخېډو ، ما ويل راشه که نن په راډيو کښې يوڅه واورم . هغه چې ډېره موده کېدله ، له ما څخه ورکه شوې وه ، خوتل به يې زما د زړه د يادونو له تارونو سره لوبې کولې :

— ستا په لاس کښې جام جام
خداى دې راپخلا که . . .

او زما لاس بيا هم يو ناڅاپه راډيو ته ورغى . ما راډيو روښانه کړله ، راډيو چې څنگه روښانه شوله ، نو لومړنۍ خبره يې بيا هم د چا د مرگ په باب وه . زما بيا راډيو ته قهر راغى . بيا هم خبره د مرگونو په باب وه . ما ويل راشه راډيو په يوه سوک مېده مېده کړه . ماله ډېره قهره لاس وراوښتد کړه . هدا چې زما لاس ورنژدې شو ، نو لاس مې سست شو . ټول نومونه اشنا وو . ټول ما پېژندل او په دې توگه زه دخپل کوچنيتوب د اشنا او همزوي گنډېر له مرگ نه خبر شوم . هغه چې له موږ سره هغه وخت کاوښدې و . هغه چې راډيو يې لرله . هغه چې ما به په کوچنيتوب کښې کله کله د راډيو له خاطر هوس کاوه چې کاشکې زه گنډېر واى . زه له يو ډېر لوى ماتم څخه

خبر شوی وم . ما یوځل بیا راډیو ته بد بد وکتل . زه باید
 سبا سهار د وخته د گنډېر جنازې ته تللی وای . هغه چې موږ
 د کوچنیتوب ډېرې خوږې ځاېرې سره لرې . گنډېر بیا راوړسته
 هم زما ملگری و . تل به مویو د بل پوښتنه کوله . د یو بل
 له ښې او بدې به خبرېدلو . ماته هغه ټول تېر وختونه راپاد
 شول . هغه هرڅه مخامخ راته ودرېدل . گنډېر مخامخ راته
 ودرېد . د گنډېر دوی هغه زړه راډیو راته مخامخ ودرېدله .
 او د گنډېر دوی د راډیو هغې سندريې مې په غوښتونو کېږي
 بیا انگازې جوړې کړې :

— ستا په لاس کېږي جام جام

خدای دې راپخلا که . . .

او چې د گنډېر دوی په راډیو کېږي به کله دا سندري
 راووتله نو زما غوښتونو به بیا بل هېڅ خبره نه اوسېدله . دخپل
 مور او پلار کرېکې به مې هم نه اوسېدلې . یوه ورځ مې ښه
 یاد شي چې د گنډېر دوی په راډیو کېږي دا سندري راوتلې وه .
 د راډیو غږ ښه پوره جگ و . زه ټول غوږ غوږ وم . لکه
 چې زما غوږونه د گنډېر دوی کره وو . ماته پلار ډېرې چيغې
 کړې وې ، خو ما هېڅ اوسېدلې نه وې . اخر هغه ته غصه ورغلې
 وه . خپله خپلې یې راوښکلې وه او پر مایې گونډار کړې و . زما
 اوس هم د هغې خپلې گونډار یاد شي . خپلې نه وه لکه اوسپنه
 داسې وه . همداسې درنه وه او هماغې خپلې زه د هغې سندري

له خونده وېستی وم .

زه په همدغو سوچونو کښې وم . گندهر زما مخې ته ولاړ
و . زه بېخي په هماغو وختونو او کلونو کښې وم . خدای خبر چې
زه به ترکومه پورې په دغو سوچونو کښې دوېم ، خو زه
له همدغو سوچونو سره بیا له خوب سره یوځای شوی وم ، او
ما عجیبه څه ولېدل . عجیبه څه مې واورېدل .

ما بیا راډیو ته لاس کړ . بیا مې روښانه کړله . بیا هم د مرگ
اعلانونه وو . ټول د مرګینې خبرونه وو . څه یې تېر شوي وو
او څه لا روان وو . دا ځل مې خدای خبر څنګه په حوصله غوږ
وړته نیولی و . ما ځېنې نومونه په کښې پېژندل او ځېنې مې
نه پېژندل . خو یو ناڅاپه د راډیو غږ زما پاملرنه خپلې خواته
واړوله :

- صادق ... پلار ...

زه وارخطا شوم :

- عجب ده ، زما د پلار نوم !

راډیو مې یوڅه جکه کړه :

- حبیب ... کاکا ...

زما زړه توپونه پېل کړل . د راډیو غږ مې نور هم جګ کړ . خپل
غوږونه مې نور هم راډیو ته ورنژدې کړل :

- کلیم او ... وروڼه ...

او زما زړه درز وغوړزېد .

ټول زما د وروڼو نومونه وو . زما د ټولو وروڼو نومونه .
د زه د زما د زياتو شوم . راډيو ته مې نور هم غوښتونه
وړندې کړل :

- د لوبگ ... د مړينې له کبله ...

عجبه ده ! زما د مرگ اعلان و . زه مې وم ، او مايول
چيغې کړې :

- نه نه ! زه ژوندی يم ... زه ژوندی يم ...

چيغې مې نورې هم لورې کړې :

- دا دروغ ده ... زه دا دی ژوندی يم ... ژوندی

يم ...

او همدغو چيغو زه له خوبه راويښ کړم . زه په خپله
کوټه کښې يوازې وم . زه ټول خولې خولې شوي وم . زما
زه لا هماغسې ټوپونه وهل . زه په ډېرو بېرې له خپله ځايه
راځک شوم . ما راډيو ته لاس کړ . راډيو غلې وه . زما لاس ته
رېږدل . ما په لږ زېږدلو لاسونو راډيو راواخيستله . خپل ټول
زور مې خپلو دواړو لاسونو ته راټول کړ . راډيو مې هوا ته
پورته کړه . راډيو ډېره زياته جگه شوه ، او ما ته هغه خپل د
کوچنيتوب د دوران د خوب هغه خاطر يوځل بيا رايا ده شوه .
راډيو لا په هوا کښې وه . هغه لازمي ته نه وه رارسېدلې چې
زما په غوښتونو کښې څه عجيبه انگازې جوړې شولې . څه عجيبه
سندريزې انگازې وې . زما د سندريزې ورکې د لټون ځواب و .

زما ورکه سندره وه . په ټوله هولا کښې يې انگازې خپرې وې . له
کوم لوري راتللي . غږ يې هډاسې له مستی سره يوځای کېده :
- ستا په لاس کښې جام جام

خدای دې راپخلا که . . .

زه په دې فکر کښې وم چې خدای خبر دغه انگازې له کوم
لوري راځي ، دغه ورکه له کومه راپېدا شوه ؟ څنگه راپېدا شوه ؟
او زما راديو لازمي ته نه وه رارسېدلې چې زه دغې وېرکې
سندري ، دغو سندريزو انگازو له ځانه سره په هولا کړم .

کابل

۱۳۶۶، ۸، ۴ ش

خط:

T R O G M A I
(Moonless Night)

Collection of Short Stories

M. Zarin Anzor

Writers Union of Free Afghanistan

Series No. 50

1990